

ПРИРУЧНИК

КВАЛИТЕТНИЈИМ ПЛАНИРАЊЕМ
ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ
ДО НОВИХ РАДНИХ МЈЕСТА

Finansira Evropska unija

LOKALNA PARTNERSTVA
ZA ZAPOSŁJAVANJE
U BOSNI I HERCEGOVINI

100
SOCIAL JUSTICE
DECENT WORK

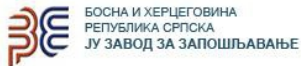
CENTRI CIVILNIH INICIJATIVA
CENTRI GRAĐANINIK INICIJATIVA

Бијељина, август/септембар 2018.год.

ИМПЛЕМЕНТАТОР И ПАРТНЕРИ НА ПРОЈЕКТУ

„ЈАЧАЊЕ ИНТЕГРАЛНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ И СУПСТИТУЦИЈУ УВОЗА У ПРЕРАЂИВАЧКОЈ ИНДУСТРИЈИ“

Издавач:

Центри цивилних иницијатива,
Тузла, Босна и Херцеговина

(www.cci.ba);

е-маил: ccituzla@bih.net.ba

За издавача:

Златан Охрановић, директор ЦЦИ

Адреса:

Лудвига Кубе 7

Телефони:

+387 35 247 740, +387 35 247 741

Приручник приредио:

Хаџистевић Бојан, дипл. инг. пољопривреде

Овај Приручник је урађен уз подршку Европске уније. Садржај Приручника је искључива одговорност Центара цивилних иницијатива (ЦЦИ) и не одражава нужно стајалишта Европске уније.

1. УВОД.....	6
2. МЕТОДОЛОГИЈА.....	7
3. ПОЉОПРИВРЕДА У СЕМБЕРИЈИ.....	9
4. ПРАВНИ ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ.....	15
4.1. Законски основ за додјелу подстицајних средстава.....	17
4.2. Развој пољопривреде на нивоу Републике Српске и доступни подстицаји са акцентом на Град Бијељину.....	19
4.3. Процедуре аплицирања.....	23
4.4. Тијела надлежна за развој пољопривреде на локалном нивоу Града Бијељине, као и доступни подстицаји.....	25
4.5. Финансијска средства са локалног нивоа.....	29
5. ПЛАНИРАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ.....	31
5.1. Приједлог новог модела прикупљања и обраде информација у процесу планирања пољопривредне производње за Град Бијељину.....	33
5.2. Послови и задаци реконструисаног Међуопштинског савјета за пољопривреду.....	34
6. ПРОЦЕС РЕГИСТРАЦИЈЕ И ВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ГАЗДИНСТВА.....	36
6.1. Евиденција незапослених лица у Заводу за запошљавање РС.....	37
7. ПРОПИСИ ПОРЕСКЕ УПРАВЕ РС И ПРОПИСИ О ДОПРИНОСИМА.....	40
7.1. Прописи из надлежности Пореске управе РС.....	40
7.2. Прописи који регулишу уплату доприноса.....	41

8. РЕГИСТРАЦИЈА ПОЉОПРИВ. ГАЗДИНСТВА.....	44
8.1. Основни појмови, упис и брисање из регистра ПГ.....	44
8.2. Разврставање породичних пољопривредних газдинстава.....	49
8.3. Промјена статуса (пререгистрација) ПГ.....	52
8.4. Мјере подршке пољопривредним газдинствима.....	53
9. ЗАКЉУЧНО РАЗМАТРАЊЕ И ПРИЈЕДЛОГ МЈЕРА.....	56
10. ЛИТЕРАТУРА.....	61
11. ПРИЛОГ БРОЈ 1 - ОБРАЗАЦ ПД 3110 ПРИЈАВЕ/ПРОМЈЕНЕ/ОДЈАВЕ ИНДИВИДУАЛНЕ УПЛАТЕ ДОПРИНОСА.....	63
12. ПРИЛОГ БРОЈ 2 - ПРИЈАВА/ОДЈАВА НА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ ЗА ОСИГУРАНО ЛИЦЕ.....	64
13. ПРИЛОГ БРОЈ 3 - ПРИМЈЕР ВИРМАНСКОГ НАЛОГА ЗА УПЛАТУ ДОПРИНОСА ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ НЕКОМЕРЦИЈАЛНОГ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ГАЗДИНСТВА.....	66
14. ПРИЛОГ БРОЈ 4 - ПРИМЈЕР ВИРМАНСКОГ НАЛОГА ЗА УПЛАТУ ДОПРИНОСА ЗА ПЕНЗИЈСКО-ИНВАЛИДСКО И ДОПРИНОСА ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ КОМЕРЦИЈАЛНОГ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ГАЗДИНСТВА.....	67

У оквиру пројекта „Јачање интегралне пољопривредне производње за смањење незапослености и супституцију увоза у прерађивачкој индустрији“ предвиђена је израда аналитичког документа о стању и постојећим праксама у развоју пољопривреде, у склопу које је предложен и модел за прикупљање информација о планирању пољопривредне производње на територији Града Бијељина. Поменути пројекат финансира Европска унија у оквиру „Подршке локалним партнерствима за запошљавање у Босни и Херцеговини“ којег проводи Међународна организација рада („ILO“), а имплементатор пројекта су Центри цивилних иницијатива (ЦЦИ). Партнери ЦЦИ на поменутом пројекту су Град Бијељина, ЈУ Завод за запошљавање (филијала Бијељина), д.о.о. Сава Семберија и Установа за образовање одраслих „Доситеј“. Град Бијељина је и суфинансијер поменутог пројекта.

Кроз специфичан циљ број 2 пројекта **„Јачање итегралне пољопривредне производње за смањење незапослености и супституцију увоза у прерађивачкој индустрији“** планирано је да се формира Координационо тијело (при Аграрном фонду) Града Бијељина које на годишњем нивоу разматра потребе и понуде пољопривредне берзе, као основу за планирање обуке незапослених и подстицаја за пољопривреду Града Бијељина. Међутим, на територији Града Бијељина је још 2015. године формиран тзв. Међуопштински савјет за пољопривреду, и већина укључених у припрему овог приручника сматра за сврсисходније да се уради реконструкција поменутог Савјета за пољопривреду, него да се улази у формирање новог (додатног) „координационог тијела за пољопривреду“. Приручник описује потенцијални модел функционисања реконструисаног Савјета, а све са циљем рјешавање бројних проблема у пољопривреди на регији Бијељина.

Сам приручник нам предочава тренутну слику развоја пољопривреде на подручју Града Бијељина, указујући на све слабости и проблеме који прате ову производњу.

¹ Основан 2015. године, кроз пројекат „Успостава међуопштинске сарадње у сектору пољопривреде на подручју Града Бијељина и Општина Лопаре и Угљевик“.

Циљ приручника је био спровести свеобухватно истраживање чији ће резултати дати комплетну слику стања пољопривреде у Бијељини, а из самих резултата да извучемо што квалитетније закључке, као и препоруке.

У првом дијелу анализирана је законска регулатива, стратешки документи и прописи гдје су описани аспекти развоја пољопривреде. Анализом су описана тијела за развој пољопривреде, како на републичком, тако и на локалном нивоу, њихова надлежност и доступни подстицаји за пољопривреду са републичког и локалног нивоа. Даље приручник описује систем развоја и функционисања развоја пољопривреде у Граду Бијељина, гдје је на крају првог дијела предложен нови модел за прикупљање информација о планирању пољопривредне производње.

У другом дијелу анализирана је законска регулатива и прописи са аспекта процеса регистрације пољопривредних газдинстава, као и начин разврставања истих на комерцијална и некомерцијална пољопривредна газдинства. Детаљно је описан статус носилаца пољопривредних газдинстава, као и пратеће обавезе и права.

Методолошки приступ истраживања заснован је на двије кључне фазе – истраживачке фазе, у оквиру које су прикупљене неопходне информације и материјали на основу директних контаката са представницима институција надлежних за развоја пољопривреде, и друге тзв. аналитичке фазе.

Најзначајнији извор података за израду овог приручника нађени су кроз састанке са службеницима из институција надлежних за развој пољопривреде, као и кроз преглед објављених аката на „web“ страницама институција, те кроз Службене гласнике БиХ, ентитета РС И Града Бијељина.

Да би дошли до што бољих рјешења проблема у планирању пољопривредне производње одржана је Панел дискусија као активност пројекта „Јачање интегралне пољопривредне производње за смањење незапослености и супституцију увоза у прерађивачкој индустрији“. Организатори дискусије били су представници Центра цивилних иницијатива. Учесници Панел дискусије су били: представници прерађивача „Сава Семберија“ Д.О.О., Аграрног фонда Града Бијељина, Одјељења за пољопривреду Градске управе Града Бијељина, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде – Ресор за пружање стручних услуга у пољопривреди и ЈУ Завод за запошљавање РС. Позвани представници удружења пољопривредника нису присуствовали Панел дискусији правдањем да су у току сезонски

пољопривредни радови, а истичући да ће њихове ставове адекватно презентовати поменути представници, с обзиром су са њима добро упознати услед честих контаката. Највише ријечи је било о самој регистрацији пољопривредних произвођача у Апифу (Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге), те предностима и недостацима некомерцијалних и комерцијалних газдинстава. Једна од важнијих тема била је и о подстицајима, а констатовано је да у будућности морају бити равномјерније распоређени на све врсте пољопривредне производње. Говорећи о подстицајима закључено да је су правично расподјељене и квалитетне мјере подстицаја можда и најбоље рјешење за планирање и напредак пољопривредне производње. Као позитиван примјер да се ситуација промјенила након што су повећани и подстицаји наведена је производња млијека и пшенице. Све наведено на Панел дискусији је детаљно анализирано и појашњено кроз приручник. Овај приручник неће имати много смисла, уколико не уследе активности надлежних институција за развој пољопривреде на оба нивоа власти (републички и локални) на реализацији предложених препорука у циљу превазилажења идентификованих проблема.

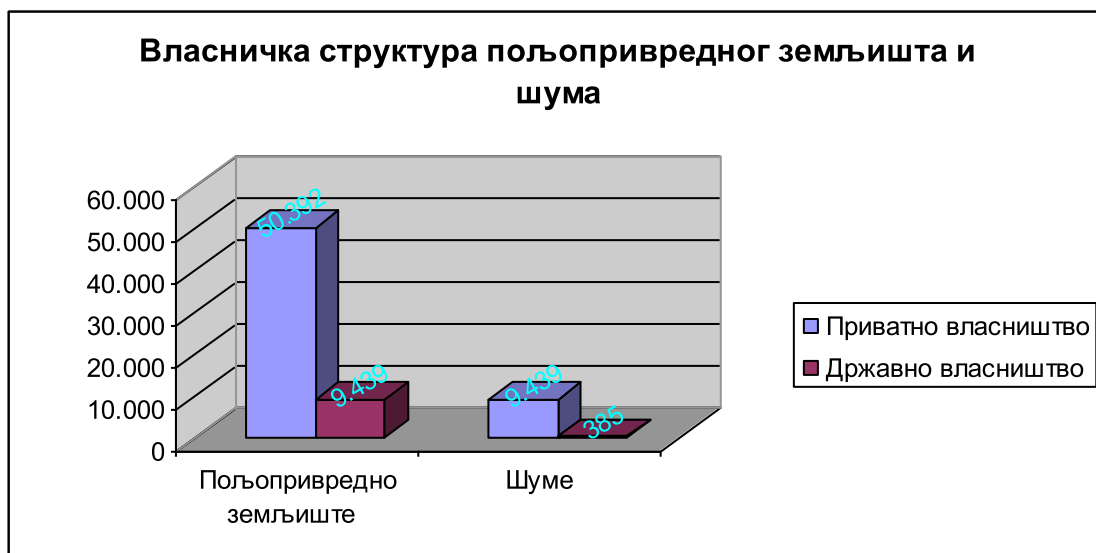
Семберија, а тиме и подручје Града Бијељина има континенталну климу са прилично оштрим зимама и неугодно врућим љетима. Мразеви почињу крајем октобра, а престају најкасније половином априла мјесеца, због чега је ово подручје подесно за гајење свих пољопривредних култура, јер сјетва раних усјева и кретање вегетације почињу средином марта мјесеца. Укупна топлотна сума у периоду од марта до октобра мјесеца прелази 3400 °Ц, што је довољно за развој свих важнијих култура, па и за производњу дувана, који важи за јако деликатну биљку према топлотним сумама.

Поред повољне климе најзначајнији ресурс за успјешну пољопривредну производњу је квалитетно земљиште. Преглед земљишних површина Града Бијељине по категоријама и власништву даје се у наредној табели:

Р.бр.	Категорија земљишта	Приватно власништво	Државно власништво	Укупно (у ха)
1.	Оранице	46.503	3.534	50.037
2.	Воћњаци	2.752	0	2.752
3.	Ливаде	379	0	379
4.	Виногради	6	0	6
5.	Пашњаци	752	0	752
6.	Пољопривредно земљиште (1+2+3+4+5)	50.392	3.534	53.926
7.	Шуме	9.439	385	9.824
	Укупно	59.831	3.919	63.750

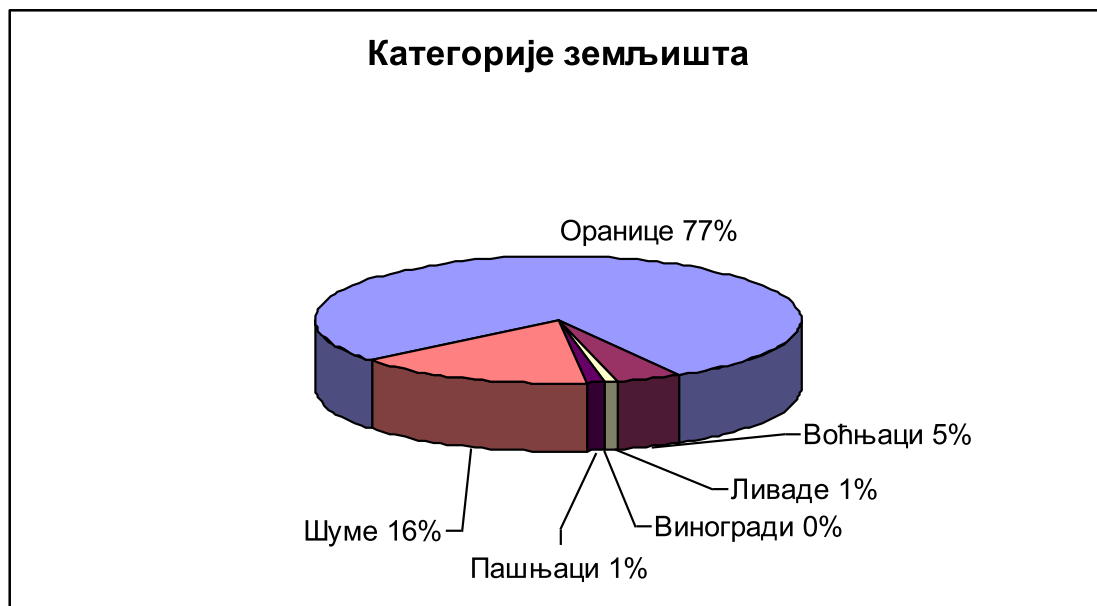
Табела број 1: Земљишне површине по категоријама и власништву (у ха). Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду Града Бијељина

Подаци о расположивим површинама нису прецизни због непостојања квалитетне катастарске евиденције, као и разних трансформација које су биле присутне последњих година, а што није у потпуности пропраћено у земљишним књигама (прелазак пољопривредног земљишта у грађевинско, поврат земљишта ранијим власницима по разним основама итд...).

Графикон 1 - Категорије пољопривредног земљишта и шума

Према садашњем стању на терену види се да је 59.831 ха пољопривредног земљишта и шума или 94% у приватном власништву, док је 3.919 ха или 6% државно власништво.

Графикон 2 - Структура пољопривредног земљишта и шума

Због недостатака приликом пописа становништва и материјалних добара из 2013. године не располажемо са квалитетним подацима о величини посједа пољопривредних газдинстава, као и броју пољопривредних домаћинстава. Према попису из 1991. године број пољопривредних домаћинстава је износио 15.818, што значи да је просјечна величина пољопривредног посједа 3,3 ха по домаћинству, подјељеног у 4-5 парцела. Овакав уситњен посјед је један од главних разлога непрофитабилне производње. А тај процес се засигурно наставио и у периоду од 1991. године до данас.

Уситњавање посједа је последица наслеђивања земљишта и уређења имовинско – правних односа унутар породица, тако да је на овај проблем тешко утицати, тј на исти немамо амбиције одговорити овим приручником. Ипак, постоје и други проблеми који су краткорочно рјешиви уз значајније залагање локалне и виших нивоа власти, а што би помогло повећању профитабилности пољопривредне производње. Приручник у наставку детектује мноштво простора за унапређење стања и пружа конкретна рјешења.

Према подацима из Регистра пољопривредних газдинстава (у даљем тексту: РПГ - Регистар), који води Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге а.д. Бања Лука (АПИФ), број регистрованих пољопривредних газдинстава на подручју града Бијељина је 6.392 (подаци од 24.05.2018. године). Газдинства су регистрована на основу Закона о пољопривреди (СГ РС број: 70/06, 20/07, 86/07 и 71/09) и Уредбе о упису у Регистар пољопривредних газдинастава (СГ РС број: 30/12, 65/13 и 20/14), а од тог броја 54 се односи на правна лица, а 6.338 су породична пољопривредна газдинства (5.985 некомерцијалних, 353 комерцијалних газдинстава).

О самом процесу регистрације, као и о подјели пољопривредних газдинстава на комерцијална и некомерцијална више говоримо у наставку приручника, у дијелу који се односи на Регистрацију пољопривредних газдинстава. Ово питање је било пажљиво третирано кроз аспекте пројекта „Јачање интегралне пољопривредне производње за смањење незапослености и супституцију увоза у прерађивачкој индустрији“. Главни услов корисницима који су кроз поменути пројекат добили робе и услуге (саднице црвене паприке Ф1 генерације, ђубриво, заштиту, осигурање засада, сертификовану обуку, итд.) био је да имају регистровано некомерцијално пољопривредно газдинство и да су незапослена лица пријављена на Заводу за запошљавање.

Неопходно је напоменути да одређен дио пољопривредних произвођача са подручја Града нема регистровано пољопривредно газдинство (ни комерцијално, ни некомерцијално), а разлози су многи. Најчешће, јер им таква регистрација не пружа одговарајућу исплативост, из разлога што немају довољно велике посједе да остваре значајније подстицаје. Рецимо, сва пољопривредна газдинства регистрована у РПГ-у која имају површину земљишта мању од 1 ха, према „Правилнику о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села“ МПШВ РС, могу остарити подстицај за пластеничку производњу, а не могу за регресивно дизел гориво, набавку мезанизације итд. јер је услов за то да имају 1,2 ха у РПГ-у. Истовремено, било каква регистрација код пољопривредника производи одређене додатне трошкове (за некомерцијална газдинства уплате здравственог осигурања, а за комерцијална здравственог и пензионог осигурања), па су мањи пољопривредници скептични по питању исплативости регистрације.

Ситуација је донекле повољнија на једном дијелу Града Бијељина гдје су проведени

² Регистрација је добровољна.

комасациони и хидромелиорациони радови. Наиме, комасацијом земљишта обухваћено је укупно 31.724 ха најплоднијег земљишта, од чега су на 19.000 ха упоредо проведени и хидромелиорациони захвати. Регулисањем водног режима на 19.000 ха омогућена је правовремена сјетва, измјена структуре сјетве у корист индустријског биља и поврћа које тражи интензивну производњу, па је уз садашњу структуру сјетве на око 10.000 ха могуће убирати двије жетве годишње. На тај начин и мањи пољопривредници могу више зарадити, па је и њима исплативо да буду регистровани у систему како би имали право бар на одређене подстицаје.

Учестале елементарне непогоде (посебно град и олујни вјетрови или још горе – поплаве) један су од проблема који последњих година значајно утичу на профитабилност пољопривредне производње бијељинске регије.

Са тим у вези, изградњом 24 противградне станице на подручју Града Бијељине створени су услови за заштиту усјева од града што доприноси смањењу штета од ове елементарне непогоде која је постала све чешћа појава на овом подручју. Да би се утицај елементарних непогода свео на минимум, пољопривредни произвођачи би требали да осигуравају пољопривредне усјеве код осигуравајућих кућа. Последње три године МПШВ РС суфинансира премије осигурања примарне пољопривредне производње у износу од 50% износа осигурања. Кроз пројекат „Јачање интегралне пољопривредне производње за смањење незапослености и супституцију увоза у прерађивачкој индустрији“ свим пољопривредним произвођачима који су добили саднице црвене паприке био је осигуран усјев код осигуравајуће куће. И овим путем желимо охрабрити пољопривредне произвођаче да осигуравају своје усјеве, јер ће у великој мјери имати сигурност у процесу производње, као и сигуран извор прихода за породицу у случају елементарних непогода.

Примјер из праксе - пројекта:

Осигуравајуће куће у Босни и Херцеговини под „основним осигурањем насада и плода од елементарних непогода“ подразумјевају осигурање од града, удара грома и пожара. Ангажованој осигуравајућој кући на поменутом пројекту за основно осигурање насада и плода црвене паприке на 125 дулума земље у Бијељини уплаћено је цца. 29.000 КМ, или у просјеку 232 КМ по дулumu. Истовремено, проицирана премија по полиси осигурања износила је цца. 400.000 КМ.

Подаци Градске управе показују да се производња разноврсних култура на подручју Бијељине одвија на свих 50.037 ха ораничних површина, почев од високоинтензивних култура као што су неке врсте поврћа и индустријског биља.

Веома добри резултати постижу се у производњи житарица гдје су на овим просторима и прије рата (1988. године у Броцу), а и сада (2005. године у Амајлијама) остварени рекордни производни резултати.

Динамику биљне производње по врстама и засијаним површинама показује следећа табела:

Усјеви	2017	2018
Житарице	40.010	40.055
Индустријско биље	1.056	1.110
Поврће	4.067	3.858
Крмно биље	1.198	1.259
Укупно	46.331	46.282

Табела број 2 - Динамика биљне производње (у ха)

У складу са Уставом Босне и Херцеговине креирање пољопривредне политике је на нивоу ентитета, а у Федерацији БиХ и кантона. На нивоу ентитета, за креирање и имплементацију аграрне политике задужени су Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: МПШВ).

На нивоу Босне и Херцеговине, Министарство спољне трговине и економских односа (у даљем тексту: МСТЕО) има надлежност везано за спољнотрговинску и царинску политику, као и за обављање послова и задатака из надлежности БиХ који се односе на дефинисање политике, основних принципа, координирање дјелатности и усклађивање планова ентитетских тијела власти и институција на међународном плану у подручју пољопривреде.

Правни оквир за спровођење пољопривредне политике у Републици Српској су законски и подзаконски акти, те стратешки документи везани за развој цијелог сектора или руралних подручја овог ентитета у БиХ. Законом о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12, 15/16 и 57/16), дефинисана је улога МПШВ Републике Српске као институције задужене за обављање управних и стручних послова у домену креирања и имплементације пољопривредне политике. Законом о пољопривреди Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 70/06), утврђени су циљеви и мјере пољопривредне политике, те начини њене имплементације и мониторинга.

Законом о пољопривреди Републике Српске предвиђено је да се пољопривредна политика спроводи на основу Стратегије развоја пољопривреде Републике Српске, као скупом основних принципа којима се утврђују циљеви, мјере и инструменти аграрне политике. Република Српска је прво имала два одвојена стратешка документа која су покривала двије комплементарне области, пољопривреду и рурални развој - Стратегију развоја пољопривреде Републике Српске до 2015. године и Стратешки план руралног развоја Републике Српске за период 2010-2015. За други стратешки документ се може рећи да је био иновативан и у великој мјери компатибилан са тада важећом политиком руралног развоја у ЕУ, али се након завршетка периода његовог важења може констатовати да његови стратешки и специфични циљеви и мјере у већој мјери нису реализовани у планираном обиму и на планирани начин.

Нови Стратешки план развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске 2016-2020, усвојен је 21.05.2015. године, прије истека два претходно поменута стратешка документа, чиме је осигуран континуитет у стратешком планирању аграрне и руралне политике. За разлику од претходног периода, нови стратешки документ истовремено покрива оба подручја – пољопривреду и рурални развој. Актуелни Стратешки план развоја пољопривреде и руралних подручја садржи шест стратешких циљева, 16 специфичних циљева и 52 мјере за њихову реализацију.

Имплементацијом овог стратешког документа очекује се: повећање обима и продуктивности пољопривредне производње и обезбјеђење стабилности дохотка пољопривредних произвођача, јачање конкурентности сектора пољопривреде кроз повећање нивоа инвестиција, повећање степена тржишности и финализације пољопривредне производње, одрживо управљање природним ресурсима и ублажавање посљедица климатских промјена, уравнотежен интегрални рурални развој и систематска подршка развоју сектора пољопривреде и руралних подручја.

Овим Планом је предвиђена дјелимична реформа досадашње политике подстицаја, која је на линији приближавања политици новчаних подстицаја који су на снази у ЕУ, нарочито за земље које су недавно приступиле ЕУ (прелазак на директна плаћања по јединици површине и по грлу стоке – нпр: 200 км/ха за производњу пшенице, око 250 км/грлу за товну јунад).

Основа за континуирано осигурање средстава је Закон о обезбјеђењу и усмјеравању средстава за подстицање развоја пољопривреде и села ("Службени гласник Републике Српске", бр. 43/02 и 106/09). Овим Законом првобитно је било предвиђено да се осигурана средства примарно користе за интервенције у пољопривреди путем исплате премија, регреса и суфинансирања различитих програма и пројеката, као и инвестиције у пољопривреди путем регресирања камата на кредите одобрене пољопривредним газдинствима од стране банака.

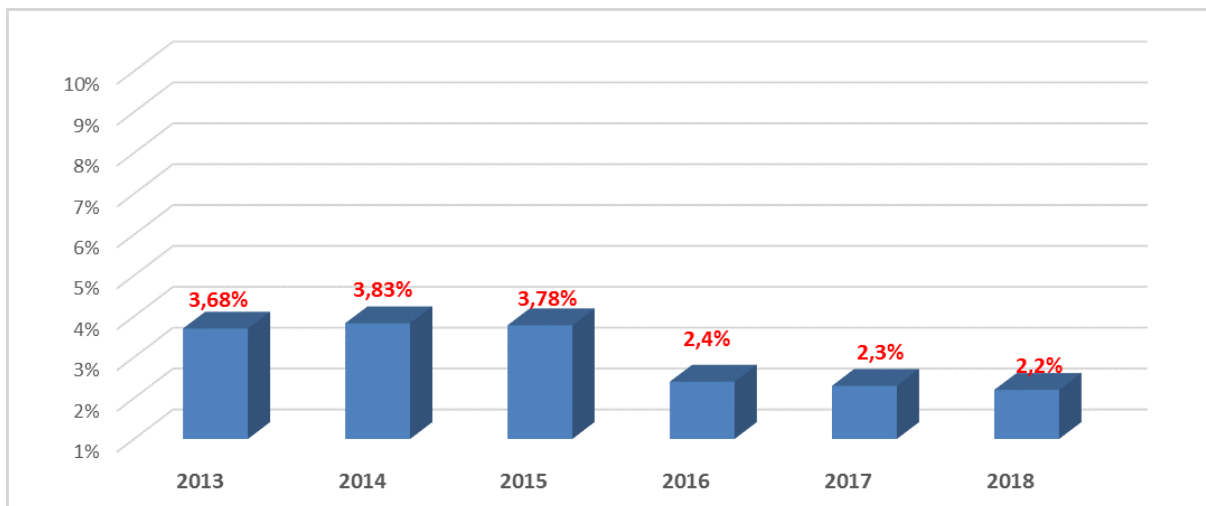
У каснијим измјенама Закон ("Службени гласник Републике Српске", бр. 106/09) дефинише да се подстицајна средства распоређују у складу са пољопривредном политиком утврђеном у Стратегији развоја пољопривреде Републике Српске. С обзиром на важност овог питања за потребе развоја пољопривреде у даљњем тексту ћемо се више пута реферисати на поменути Закон, као и висину средстава која се издвајају за развој пољопривреде и села.

4.1. Законски основ за додјелу подстицајних средстава

Законски основ за додјелу подстицајних средстава је Закон о обезбјеђењу и усмјеравању средстава за подстицање развоја пољопривреде и села (“Службени гласник РС”, број 43/02 и 106/09). Средства за подстицање развоја пољопривреде и села обезбјеђују се из буџета Републике Српске, а по слову закона би требало да су у висини од најмање 6% домаћих прихода буџета и других извора. У пракси, од 2013. године до данас износ који се издваја за „Субвенције за подстицај развоја пољопривреде и села“ је исти - 60 милиона КМ на годишњем нивоу. Са друге стране, буџетски приходи из којих би се требало издвојити законом прописаних 6% за ове подстицаје порасли су од 2013. године до данас за скоро 1.100.000.000 КМ.

Примјера ради, буџетски приходи Буџета РС за 2018. годину износе 2.683.598.900 КМ, а као што смо рекли субвенција за подстицај развоја пољопривреде и села је 60 милиона. Само кроз пројекцију Буџета за 2018. годину видимо да би за ове субвенције морало бити издвојено преко 100 милиона КМ више у односу на план (укупно је требало планирати цца. 161,5 милиона КМ).

Графикон 3 - Процент домаћих буџетских прихода који се издвајају за подстицање развоја пољопривреде и села

Очекивано, удружења пољопривредника и неформалне групе пољопривредних произвођача у више наврата су бурно реаговали на ову неправду и кршење закона

током протеклих година, али се стање није поправило. Изгледа да су једино они забринути и свјесни ситуације која их чека након ступања на снагу адаптираног ССП између БиХ и ЕУ, чија примјена је званично отпочела од 01. фебруара 2017. године. Суштина је да ће у предстојећем периоду наше тржиште бити преплављено производима из ЕУ без плаћања царина и прелевмана, а који су директно конкурентни домаћим. То се прије свега односи на млијеко и месо као и њихове прерађевине, дуван итд. Истина, о овој теми и горким искуствима кроз које је прошла сусједна Републике Хрватске, као најмлађе чланице ЕУ, говори се у БиХ, али надлежне институције и даље не нуде системска рјешења проблема.

У садашњим условима пословања и поново предвиђеном истом сумом новца на име подстицаја, реално наши произвођачи немају никакве шансе. Ради поређења, зна се да произвођачи из земаља ЕУ добијају редовно много већи износ подстицаја, једнократне помоћи и аконтације. Каматне стопе за пољопривредне кредите код њих износе 2%, док код нас најнижа износи око 9%, ПДВ на репроматеријале код њих је од 4 до 13% а код нас 17%, итд. Како бити конкурентан у таквим условима пословања и на основу чега очекивати да се наши потрошачи који су на ивици егзистенције, определијеле за куповину домаћих производа који реално треба да имају већу цијену? Истина да се помињу и очекивани позитивни ефекти за произвођаче воћа и поврћа, који ће моћи без царина и ограничења да извозе своје производе у земље ЕУ.

4.2. Развој пољопривреде на нивоу Републике Српске и доступни подстицаји са акцентом на Град Бијељину

Немогуће је замислити савремену и конкурентну пољопривредну производњу без подршке свих нивоа власти у држави. Ту се прије свега мисли на финансијску подршку, али и на адекватне институционалне механизме (производња се најбоље штити подстицајима, развијањем широког спектра подршке, те укидањем бројних намета).

Подстицаји и развој пољопривреде у Републици Српској су регулисани Правилником о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села РС. Најважније тачке Правилника су:

(1) Право на новчане подстицаје за развој пољопривреде и села корисник подстицаја остварује кроз подршку текућој производњи, подршку капиталним инвестицијама, подршку руралном развоју и системске и остале мјере подршке.

(2) У оквиру подршке текућој производњи – директна подршка, корисник подстицаја остварује право на следеће врсте новчаних подстицаја:

1) директна подршка сточарској производњи:

- премија за приплодну стоку,
- премија за млијеко,
- премија за производњу меса–тов,
- подршка пчеларској производњи,
- подршка развоју коњарства,

2) директна подршка биљној производњи:

- премија за произведено и продато воће и поврће и гљиве,
- регрес по јединици сјетвене површине, пшеница и соја,
- регрес по јединици обрадиве површине – дизел гориво,
- премија за пшеницу,
- премија за сјеменски материјал,
- премија за садни материјал,
- премија за индустријско биље,
- органска производња.

(3) У оквиру подршке капиталним инвестицијама, корисник подстицаја остварује право на новчани подстицај за:

- инвестиције у сточарску производњу (опрема, музни уређаји, системи за затворену линијску мужу, скрепери, лактофризи),

³ Нпр - Новчани подстицај за набавку трактора и механизације треба да буде у износу од 50% од инвестираних средстава (као у сусједној Србији).

⁴ Нпр - Каматне стопе за пољопривредне кредите у земљама ЕУ износе 2 %, док код нас најнижа износи око 9%, ПДВ на репроматеријале за пољопривреду у земљама ЕУ износи од 4% до 13%, док је код нас 17%.

- инвестиције у биљној производњи (изградњу пластеника, подизање вишегодишњих засада, подизање противградних мрежа, наводњавање),
- инвестиције у модернизацију постојећих и изградњу нових прерађивачких капацитета,
- инвестиције у пољопривредну механизацију.

(4) У оквиру подршке руралном развоју, корисник подстицаја остварује право на новчани подстицај за:

- подршка самозапошљавању агронома,
- пословне активности, пољопривредне задруге и кластера и удружења жена у руралном подручју,
- подршку сајмовима, изложбама, медијским активностима, кластерима, унапређивању знања и вјештина,
- подршка развоју брдско-планинског подручја,
- подршка за унапређивање производње сјемена у брдско-планинском подручју-Центар Соколац,
- подршка за унапређење система противградне заштите,
- подршка заједничким пројектима Владе Републике Српске и општине Сребреница,
- подршку за унапређење високе технологије хемијске прераде кукуруза,
- подршка увођењу технолошких иновација у пољопривреди,
- подршка увођењу стандарда квалитета у пољопривредној производњи и преради пољопривредних производа,
- подршка за унапређење, заштиту и развој ловства.

(5) У оквиру системских и осталих мјера подршке, корисник остварује право на новчани подстицај за:

- мјере за заштиту здравља биљака,
- мјере за заштиту здравља животиња,
- подршку за производњу сјемена за вјештачко осемењавање у говедарству,
- подршка развоју узгојно-селекцијских дјелатности,
- подршка организацијама у сточарству за заштиту културног наслеђа и генетичких ресурса,
- подршку опремању лабораторија,

- подршку суфинансирању премије осигурања примарне пољопривредне производње,
- подршку анализи контроле плодности пољопривредног земљишта,
- подршку за вођење и одржавање регистра,
- подршку за израду стратешких и планских докумената.
- подршку за спровођење задружних ревизија,
- порибљавање риболовних подручја и рад рибочуварске службе и Спортско-риболовног савеза Републике Српске,
- подршка за потребе вођења рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима (FADN),
- подршка за ванредне потребе и помоћи.

Према подацима добијеним од стране МПШВ за претходну 2017. годину у складу са Правилником о условима и начину остваривања новчаних потстицаја за развој пољопривреде и села за подручје Града Бијељина одобрено је укупно 12.045.389,31 КМ што представља 20% од укупно 60 милиона КМ, колико је предвиђено за ниво РС. Хипотетички, да се Закон проводи како је и прописано, тј. да се бар минимумо 6% Буџета РС издваја за подстицање развоја пољопривреде и села онда би прошле године укупно на располагању пољопривредницима у РС било 156.000.000. По истој пропорцији, ако би 20% завршило у Бијељини за развој пољопривреде и села за подручје овог Града, на располагању би било 31,2 милиона КМ (2,6 пута већа сума од садашње).

У садашњим околностима, начин расподјеле одобрених средстава за 2017. годину по корисницима подстицајних средстава, био је следећи:

- директна подршка сточарској производњи	7.417.738,24 КМ
- директна подршка биљној производњи	4.201.439,81 КМ
- мјере подршке дугорочном развоју	130.533,42 КМ
- остале мјере	295.677,84 КМ

Од 12.045.389,31 КМ, колико је исплаћено на име подстицаја за пољопривреду од стране МПШВ у 2017 години, преко 40 % или 5.461.211,30 је исплаћено за премију за млијеко, док је преосталих 6.584.178 КМ или нешто више од 50 % средстава одлази на

остале врсте производње. Из наведеног видимо неравномјерну расподјелу подстицаја и довођење у неравноправан положај пољопривредне произвођаче који се баве другим врстама производње, а које прате знатно мањи подстицаји што директно утиче на њихову конкуретност.

Оно што још запажамо кроз Правилник је фаворизовање већих пољопривредних произвођача, кроз услове да би остварили подстицај по појединим врстама производње (примјер: минимум 10 товних грла да би оставарио подстицај, па и површином земљишта, о чему је већ било ријечи). Сматрамо да би се Правилник требао измјенити, тј. поставити блажи услови за добијање подстицаја, како би средства била доступна већем броју пољопривредних произвођача.

Одлуком Владе Републике Српске о усвајању плана коришћења средстава за подстицање развоја пољопривреде и села за 2018. годину, планиран је износ средстава у висини од 60 милиона КМ, а иста су распоређена на следећи начин:

1. подршка текућој производњи:	50.420.000,00 КМ
2. подршка дугорочном развоју:	5.590.000,00 КМ
3. системске мјере:	3.990.000,00 КМ

Поред предвиђеног износа новчаних средстава, недавно је завршен и Јавни позив за подношење Захтјева за одобравање новчаних подстицаја за капиталне инвестиције, гдје ће се како је најављено из ресорног МПШВ додатно утрошити око 11 милиона КМ. Због све присутније суше као елементарне непогоде од великог је значаја одобравање подстицајних средстава у системе за наводњавање у висини од 5 милиона КМ за чију набавку су захтјеви поднешени у јесен 2017. године.

Чињеница је да се подстицаји у последње вријеме исплаћују бржим темпом у односу на претходне године, повећане су премије код товне стоке, поред пшенице за коју су и до сада били солидни подстицаји уведени су подстицаји и за производњу меркантилне соје, повећана је премија за предато поврће, итд. Међитим, сва та повећања нису ни приближно довољна. И поред свега напријед наведеног, поставља се велико питање колико су се наши пољопривредни произвођачи реално приближили условима пословања својих колега из земаља Европске Уније.

4.3. Процедуре аплицирања

На почетку сваке године Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске доноси Правилник о подстицајима за развој пољопривреде и села за дату годину. У Правилнику се налазе услови за остваривање права на подстицаје, као и инструкције за пољопривредне произвођаче и кориснике права на подстицаје у вези са садржајем захтјева и допунске документације коју треба предати МПШВ РС и Агенцији за аграрна плаћања да би остварили право на подстицај. Након што пољопривредни произвођачи и други корисници права на подстицаје у складу са овим Правилником предају захтјеве са прилозима у Агенцији за аграрна плаћања и МПШВ РС, они се обрађују и доноси се рјешење о остваривању права или одбијању права на подстицај за развој пољопривреде и села у Републици Српској. Уколико је произвођач или корисник остварио право на подстицај за развој пољопривреде и села, он може очекивати исплату подстицаја у току текуће или почетком наредне године у складу са рјешењем о оствареним подстицајима.

Да би пољопривредни произвођач остварио право на подршку у виду подстицаја за развој пољопривреде и села у Републици Српској, први услов је да се региструје у МПШВ РС. Уколико се физичка лица и привредни субјекти баве примарном пољопривредном производњом или прерадом пољопривредних производа, њихова дужност је да се региструју у Регистар пољопривредних газдинстава (РПГ) и приликом регистрације треба да се одредје да ли су комерцијална или некомерцијална газдинства. Остала физичка и правна лица која немају пољопривредну производњу или прераду, али својим радом доприносе развоју пољопривреде и села у Републици Српској такође могу да се региструју, али у тзв. Регистар корисника подстицајних средстава (РК).

Физичка лица и и привредни субјекти регистровани у РПГ су дужни да сваке године пријаве односно ажурирају своју пољопривредну производњу код МПШВ РС и то представља први од три корака у процесу остваривања права на подстицај за развој пољопривреде и села у РС-у. Слијед корака у процесу представљен је у наставку:

⁵ Законом о измјенама и допунама Закона о пољопривреди (СГ РС број 86/07), предвиђено је да успостављање и вођење Регистра пољопривредних газдинстава у РС обавља Агенција за посредничке и информатичке услуге Бања Лука (АПИФ).

1. Регистрација у регистар ПГ

- Регистрација пољопривредних газдинстава (РПГ) – комерцијална или некомерцијална газдинства,
- Регистрација корисника подстицајних средстава (РК),
- Ажурирање за наредне године.

2. Подношење захтјева

- Захтјев,
- Допунска документа.

3. Одлука о захтјеву

- Пријем рјешења по захтјеву,
- Исплата подстицајних средстава.

4.4. Тијела надлежна за развој пољопривреде на локалном нивоу Града Бијељине, као и доступни подстицаји

Органи локалне самоуправе, њихова структура, надлежности и оквир дјеловања, као и улога осталих организација и институција на локалном нивоу, али и нас, грађана, регулисано је Законом о локалној самоуправи. Поред овог Закона, рад локалне самоуправе је детаљније уређен и статутом који доноси скупштина Града, а који је највиши правни акт јединице локалне самоуправе.

Истовремено, Стратегија интегрисаног развоја 2014–2023. године (донесена у децембру 2013. године) је кључни стратешко-плански документ Града Бијељина, који треба да подстиче будући раст и развој заједнице. Стратегија развоја обухвата друштвену и економску сферу, али и аспекте заштите и побољшања животне средине и простора. Стратегија је израђена као оквир за дефинисање заједничких циљева, подстицања локалних снага, али и као одговор на изазове будућег развоја Града и свеукупног живота у њему. Као таква, Стратегија интегрисаног развоја је у складу са стратегијама и политикама на вишим нивоима власти, и то прије свега са Развојном стратегијом БиХ за период 2010-2014, Стратегијом социјалне укључености из 2010, али и са другим секторским стратегијама на државном и ентитетском нивоу.

Један од четири стратешка циља је: Развијена и конкурентна модерна пољопривреда заснована на примјени најновијих стандарда у производњи здравствено безбједне хране чији је пласман унапријед дефинисан. Ово нам говори колико је пољопривреда, као грана привреда значајна за Град Бијељину, јер степен развоја пољопривреде утиче на цјелокупан развој локалне заједнице. Одсјек за локални економски развој и европске интеграције Града Бијељина прати реализацију Стратегије и креира изјештаје о степену реализације. За 2016. и 2017. годину степен реализације је 11%, односно 26% у односу на пројектовани финансијски оквир. Управо због ниског степена реализације, током 2018. године интензивно се приступило ревизији Стратегије како би се реалније сагледало стање и планирање у оквиру реалнијих финансијских средстава (ревизија овог документа је у току).

Тијела надлежна за развој пољопривреде на локалном нивоу су Одјељење за пољопривреду Градске управе Града Бијељина, Аграрни фонд Града Бијељина и Међуопштински савјет за пољопривреду. У наставку приручника дата су основна појашњења улоге и задатака Одјељења за пољопривреду, Аграрног фонда и Међуопштинског савјета за пољопривреду у развоју пољопривреде на територији Града Бијељина.

Улога Одјелјења за пољопривреду Града Бијељина

Одјелјење за пољопривреду Града Бијељина које чини окосницу развоја пољопривреде, те врши управне и стручне послове из надлежности Града Бијељина који се односе на:

- студијске и аналитичке послове и коришћење ресурса из области пољопривреде (прехранбене индустрија, снабдијевање у пољопривреди, пољопривреда, шумарство, водопривреда),
- планирање развоја и праћење реализације стратешких планова развоја из дјелокруга рада,
- послове везане за развој пољопривредне производње, комасације и заштите пољопривредног земљишта, сточарства, воћарства, мини фарми, организовања пољопривредника, лова, риболова,
- промовише дијалог међу локалним актерима, успоставља партнерски однос и одржава редовну комуникацију између одјелјења и спољних актера (приватног и задружног сектора, привредне коморе, Задружног савеза Републике Српске и удружења пољопривредника и привредника, финансијских организација, међународних организација, академских институција и др.),
- континуирано промовише Град као локалитет повољан за улагања, а све у циљу привлачења домаћих и страних инвестиција,
- презентује материјале развојних потенцијала Града инвеститорима, донаторима, развојним агенцијама и другим екстерним актерима, у сарадњи са организационом јединицом за локални економски развој,
- реализује и друге активности које доприносе промоцији Града као средине повољне за инвестициона улагања, те
- друге послове који му се посебним актима ставе у дјелокруг рада.

Улога Аграрног фонда

У постојећој Стратегији развоја Града Бијељина, у поглављу које се односи на пољопривреду, дефинисани су и програми / мјере за унапријеђење пољопривреде. Назначено је да се ови програми и мјере реализују кроз Аграрни фонд Града Бијељина.

Аграрни фонд је основан 2008. године ради подршке у рјешавању постојећих

проблема и стварању повољнијих услова за бржи опоравак и развој пољопривреде на подручју Града Бијељина.

Аграрни фонд се финансира из градског буџета. Улагања Аграрног фонда у пољопривреду на подручју Града Бијељина односе се на директни подстицај пољопривредним произвођачима на основу њихових уложених средстава у пољопривредну производњу.

Циљеви Аграрног фонда су:

- Омогућавање пољопривредним газдинствима остваривања права на подстицајна средства на што лакши и једноставнији начин,
- Смањење екстензивне производње код произвођача и повећање интензивнијег гајења житарица, поврћа, воћа и других пољопривредних култура,
- Интензиван развој сточарства као базне гране пољопривреде која се наслања на ратарство,
- Повећање квалитета и квантитета производње и постизање оптималног производног окружења на локалном нивоу,
- Остварење већих финансијских ефеката у аграру,
- Остварење већег приноса по јединици површине са што мањим улагањима,
- Предлагање подстицајних мјера на нивоу Града Бијељина.

Улога Међуопштинског савјета за пољопривреду

Преознајући заједнички интерес и прилику за унапређење локалног развоја ради побољшања квалитета живота становника у локалној заједници као и предности удруживања средстава којима се олакшано доприноси реализацији заједничког пројекта на принципу сарадње јединица локалне самоуправе, на основу члана 93. Закона о локалној самоуправи („Службени Гласник Републике Српске“ број: 101/04, 42/05, 118/05 и 98/13) и у складу са Споразумом о сарадњи на пројекту „Успостава међуопштинске сарадње у сектору пољопривреде на подручју Града Бијељина и Општина Лопаре и Угљевик“, 2015. године је успостављен Међуопштински савјет за пољопривреду.

За циљеве при оснивању Савјета постављени су:

- Стварање предуслова за унапређење статуса пољопривреде на подручју

Града Бијељина, Општине Лопаре и Општине Угљевик,

- Успостављање одрживих механизма за сарадњу ових јединица локалне самоуправе у области пољопривредне производње,
- Повећање површина за производњу поврћа у затвореном простору,
- Стварања нових радних места у сектору пољопривреде, те
- Успостављање одрживог механизма координације између произвођача и прерађивача.

Међуопштински савјет чине представници Градске управе Бијељина, Аграрног фонда Града Бијељина, општинске управе Угљевика и Лопара, те представници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, пољопривредних произвођача из све три јединице локалне самоуправе, као и представници прерађивачког сектора.

Од свог оснивања, Савјет је засједао три пута и било је конструктивних расправа, добрих идеја, приједлога и иницијатива ка надлежним тјелима за развој пољопривреде, тј. МПШВ-у и Аграрном фонду Града Бијељина. Примјера ради, упућена је иницијатива МПШВ и Аграрном фонду Града Бијељина да се повећају подстицаји за производњу црвене паприке (није усвојено), те да се поједностави процедура за подношење захтјева за подстицаје. Поред биљне производње, која је била у фокусу на састанцима Међуопштинског савјета за пољопривреду, у наредном периоду је било планирано да се посвети пажња сточарској, воћарској и другим врстама пољопривредне производње, као и рјешавање проблема са прерађивачима из поменутих области. Међутим, Међуопштински савјет за пољопривреду је функционисао и засједао само у прве двије године по оснивању (2015 – 2016 година), а потом је остао мртво слово на папиру, тј. нису испуњени зацртани циљеви од оснивања.

4.5. Финансијска средства са локалног нивоа

Са нивоа Града Бијељина за 2017. и 2018. годину на име разних подстицаја у пољопривредној производњи предвиђено је по 1.100.000,00 КМ, док је начин расподјеле детаљно прецизиран „Правилником о расподјели средстава Аграрног фонда“. Већ је постала пракса да су по овом Правилнику нешто нижи износи подстицајних средстава по појединим врстама производње (у поређењу са Републичким правилником), али су и критеријуми којим се испуњавају услови за остваривање права на подстицај у тим случајевима нижи. Самим тим предвиђена средства су доступна знатно већем броју пољопривредних произвођача.

Рецимо, за 2018. годину, Правилником Аграрног фонда Града Бијељина о начину и условима подстицаја у пољопривредној производњи (члан 8.), право на новчане подстицаје пољопривредни произвођачи остварују за:

1. Подршку организованом откупу поврћа, воћа и дувана из 2017. године, ...	140 000,00 КМ
2. Подршку сточарству.....	300 000,00 КМ
3. Подршку подизању нових засада воћа	20 000,00 КМ
4. Подршку пластеничкој производњи и наводњавању	70 000,00 КМ
5. Афирмацији домаће пољопривредне производње	220 000,00 КМ
6. Подршци изградњи инфраструктуре	190 000,00 КМ
7. Средства за вандредне и непредвиђене ситуације (елементарне непогоде и др.).....	40 000,00 КМ
8. Помоћ удружењима	40 000,00 КМ
9. Регрес камата за прољетну сјетву.....	20 000,00 КМ
10. Подршци едукацији, презентацији пројеката, посјета Сајмовима, подршка увођењу сертификоване производње, суфинанс. анализа квалитета земљишта, основног стада и пројеката развојних агенција	55000,00 КМ

УКУПНО за 2018. годину..... 1 100 000,00 КМ

Парадокс је то да без обзира на подстицаје које прате пољопривредну производњу односно повртарску производњу, у пракси видимо да је повртарска производња у

⁶ Примјер: Да би остварио право на подстицај за тов бикова од стране Аграрног фонда потребно је минимум четири грла пријавити, док је за подстицај од стране МПШВ за исту врсту подстицаја потребно минимум 10 грла пријавити.

Републици Српској све мања. Основни разлози за смањење производње су велики трошкови, лоши временски услови, недовољни подстицаји са свих нивоа који прате ову врсту производње, лоши услови на тржишту, као и прекомјеран увоз. Правилником Аграрног фонда Града Бијељина о начину и условима подстицаја у пољопривредној производњи за 2017. годину кроз подршку организованом откупу поврћа и воћа издвојено је 79.897 КМ, док је кроз Правилник о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села МПШВ кроз подршку организованом откупу поврћа издвојено 156.379,81 КМ (подаци добијени од стране МПШВ, и односе се само на Град Бијељину). Дакле, свеукупно за 2017. годину за подршку организованом откупу поврћа и воћа издвојено је 236.278,81 КМ. Као што је претходно поменуто, поређења ради, на име подстицаја за пољопривреду од стране МПШВ у истој години је у Бијељини за премију за млијеко исплаћено 5.461.211,30 КМ (23 пута више је исплаћено кроз премије за млијеко, него за подстицаје организоване подршке откупу поврћа и воћа).

Дугогодишњим и огромним подстицајима у сектор мљекарства (кроз премије за млијеко – 0,30 км/л) од стране МПШВ РС од 2013.-2017 године уложено је 95 милиона КМ и таква системска политика на крају је довела до великог напретка у овој врсти производње. Континуираним подстицањем овог сектора дошло је до повећања просјечне млијечности грла са 2.700 на 4.000 литара/грлу. У 2017. години дошло је до повећања извоза млијека и млијечних производа за 34,67 %. (Извор: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде). Као што је већ наведено, и остале врсте производње би требале да се подстичу на исти начин и у истом обиму, јер као што је наведено у сектору мљекарства је дошло до значајног развоја и напретка, што ће засигурно дати резултате и у другим врстама производње.

Поред недовољног износа подстицаја за ову врсту производње проблем представља и чињеница да у Републици Српској и Семберији нема организоване и специјализоване производње, већ се на уситњеним посједима производи од свега по мало.

Нагласимо још једном, Аграрни фонд Града Бијељина основан је 2008. године, мисија му је да се бави рјешавањем постојећих проблема и стварањем повољнијих

Планирање, када је пољопривреда код нас у питању, за већину пољопривредника је нешто што они сматрају немогућим. Истина јесте да је процес планирања значајно отежан из разлога што се аграрна политика мијењала (и још увек се мијења) из године у годину. Дуго очекивани „Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју“ на нивоу Републике Српске требао би дефинисати све врсте подстицаја, начин кориштења подстицаја, Регистар подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, услове за остваривање права на подстицаје у пољопривреди и руралном развоју, итд. На овај начин пољопривредни произвођачи лакше би могли да се опредјељују којом врстом производње ће се бавити, као и дугорочно да планирају и проширују сопствену производњу. Подсјетимо, још 28.09.2015. године Влада републике Српске је прихватила преднацрт овог Закона, али се он никад није нашао у даљњој скупштинској процедури. Такође, закон о подстицајима нашао се и у Програму рада Владе РС за 2018. годину (као и НСРС), али о истом до краја септембра мјесеца текуће годину није било расправе.

Поређења ради, у Федерацији Босне и Херцеговине је донијет „Закон о новчаним подршкама у пољопривреди и руралном развоју“ још 2010. године, док је у Републици Српској доношење истог и даље само у најавама. У Републици Србији овакав Закон је донијет 2013. године, с тим што је у каснијим годинама, тј. у 2014, 2015. и 2016. години доживо измјене и допуне са циљем да се створе бољи услови за усмјеравање подстицаја у области директних плаћања по врстама пољопривредне производње (сточарска, ратарска, повртарска, воћарска..) и да би подстицаји били доступни што већем броју пољопривредних произвођача.

У недостатку законске регулативе са вишег нивоа власти Град Бијељина годинама предузима мјере како би подржали сарадњу произвођача и прерађивача пољопривредних производа. Град сваке године субвенционисхе уговорене испоруке пољопривредних производа, као и набавку безвирусног расада, о чему је претходно говорено.

Од 90 – тих година изостала је планска производња у пољопривредном сектору, углавном се производи за непознатог купца и непознато тржиште, а услове диктирају

тржишни критерији у моменту производње, односно услови понуде и потражње. Из наведеног се намеће закључак да је пољопривредни произвођач препуштен сам себи, да одлучи којом ће се производњом бавити. И поред настојања локалне управе да кроз подстицајне мјере помогне поједине врсте производње, ту прије свега мислимо на уговорену и организовану повртарску производњу и посредовње између произвођача и прерађивача, та сарадња није на задовољавајућем нивоу. Разлози за овакав однос леже у неповјерењу једних према другима, ниске откупне цијене, дуг временски период за наплату предатих производа. Неопходно је са виших нивоа власти јасно дефинисати аграрну политику и правце развоја пољопривреде, па тек онда можемо причати о планској пољопривредној производњи како на нивоу Републике, тако и на локалном нивоу.

5.1. Приједлог новог модела прикупљања и обраде информација у процесу планирања пољопривредне производње за Град Бијељину

Посматрајући тренутну регулативу и праксу прикупљања и обраде информација у процесу планирања пољопривредне производње за Град Бијељину, а у циљу унапријеђења постојећег стања, мишљења смо да се треба приступити реконструкцији постојећег Међуопштинског савјета за пољопривреду. Примарни задатак реконструисаног савјета би био да дискутује о налазима годишњих анализа и информацијама којима ће располагати Аграрни фонд и Одјељење за пољопривреду Града Бијељина, те да предлаже нове мјере за унапређење пољопривредне производње и бољу расподјелу подстицајних средстава Аграрног фонда.

Ново тијело чинили би:

1. Представник Градске управе Града Бијељина (Одјељење за пољопривреду),
2. Представник Аграрног фонда Града Бијељина,
3. Представник Министарства за пољопривреду, шумарство и водопривреду РС-Ресор за пружање стручних услуга у пољопривреди,
4. Представник АПИФ-а,
5. Представник Пореске управе РС,
6. Представник Бироа за запошљавање РС (филијала Бијељина која својим дјеловањем покрива и општине Лопаре и Угљевик),
7. Представници удружења пољопривредних произвођача,
8. Представници прерађивача,
9. Представник општинске управе Угљевик, те
10. Представник општинске управе Лопаре.

5.2. Послови и задаци реконструисаног Међуопштинског савјета за пољопривреду

Генерално, реконструисани Међуопштински савјет за пољопривреду би имао задатак да прати потребе како произвођача, тако и прерађивача, те да даје препоруке Градској управи Бијељина коју врсту производње треба подржавати кроз подстицаје, као и уговарање пољопривредних производа унапријед. Нагласимо, пласман пољопривредних производа по адекватним цијенама је највећи проблем за пољопривредне произвођаче на овом подручју. Реализацијом поменутих задатака, значајно би се унаприједила пољопривредна производња, тј. утицали би на већу стопу запослености, а самим тим и на бољи квалитет живота грађана бијељинске регије.

Поред наведеног, остали послови и задаци реконструисаног Међуопштинског савјета за пољопривреду би били:

- Стварање предуслова за унапређење статуса пољопривреде на подручју Града Бијељина,
- Успостављање одрживог механизма координације између произвођача и прерађивача,
- Предлагање мјера за развој пољопривреде на подручју Града Бијељина,
- Координација сарадње између произвођача и прерађивача,
- Анализа појединих актуелних питања из области развоја пољопривреде на подручју Семберије, као и ширег окружења које утиче на развој пољопривреде,
- Рад на успостављању коректне пословне сарадње између произвођача и прерађивача и отклањању уочених проблема на овим релацијама,
- На основу стручних анализа, предлагање краткорочних и дугорочних мјера које могу дати адекватне позитивне резултате,
- Давање препорука за увођење специфичних стандарда које траже поједина тржишта,
- Предлагање спровођења заједничких пројеката од интереса за локалне заједнице, те
- Рад на изради плана диверзификације производње.

За сазивање и координацију рада овог тијела био би задужен Аграрни фонд. Без сумње, одлична комуникација на релацији Аграрни фонд, Међуопштински савјет и

Одјелјење за пољопривреду Града Бијељина може значајно допринијети унапређењу пољопривредне производње Града Бијељина. Реконструисан Међуопштинског савјета можемо посматрати и као испружену руку локалне власти и пољопривредника која значајно може помоћи, тј. повећати ефикасност рада Аграрног фонда.

Прецизније, циљ ових напора је осигурање да Аграрни фонд има развијене моделе прикупљања података и информација, на основу којих ће моћи да припреми годишње анализе од важности за развој пољопривреде (нпр. какви су планови пољопривредника, које културе ће садити и на коликим површинама, какве су потребе прерађивача..итд.).

Наведено тијело ће се састајати по потреби, а најмање три пута годишње. Од посебне важности је да се тијело састане у последњем кварталу године, када скупштина Града расправља о буџету, како би се упутили предлози и иницијативе у циљу што боље расподјеле средстава. Још да напоменемо да би тијело требало донијети Пословник о раду којим би се детаљније уредио начин рада истог.

6. ПРОЦЕС РЕГИСТРАЦИЈЕ И ВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ГАЗДИНСТВА

У овом дијелу Приручника фокусирали смо се на процес регистрације / пререгистрације и вођења пољопривредног газдинства, процедуре и поступке, права и обавезе носилаца ППГ. Наиме, на основу многобројних искустава незапослених особа и пољопривредних произвођача (претходни пројекти финансирања пољопривреде, свједочења корисника на пројекту „Јачање интегралне пољопривредне производње...“), дошли смо до закључка да пољопривредници нису довољно информисани и да им је неопходна стручна помоћ у процесу регистрације и вођења пољопривредног газдинства. Због тога смо сублимирали на једном мјесту низ информација, прописа и образаца потребних за “корак по корак” остваривање циља. Образложили смо законске процедуре и документацију која се прилаже у поступку регистрације и пререгистрације пољопривредних газдинства, са прилозима и приказима конкретних образаца.

У првом дијелу овог Поглавља сажето су описана права и обавезе незапослених лица у Бироу за запошљавање, те пројекти и програми који су се односили на пољопривреду. У другом дијелу су наведени прописи који се односе на Пореску управу Републике Српске, доприносе, односно пензионо и здравствено осигурање, са освртом на рад Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге (АПИФ). У трећем дијелу, посебно је објашњен начин регистрације некомерцијалног и комерцијалног пољопривредног газдинства, са обавезама носилаца газдинства и правима на подстицаје у пољопривреди.

Жеља нам је да овај дио Приручника помогне пољопривредницима како би лакше регистровали и испјешније водили пољопривредно газдинство. Препорука која се намеће је да се овај дио искористи у циљу израде Водича за регистрацију и вођење пољопривредног газдинства.

6.1. Евиденција незапослених лица у Заводу за запошљавање РС

Право учешћа у јавним позивима, пројектима и програмима запошљавања и samozapoшљавања имају лица која активно траже запослење. Лице **активно тражи запослење**, ако се **једном у 60 дана** јавља надлежној служби Завода ради информисања о могућностима и условима запослења и посредовања у запошљавању, ако не одбије понуђено одговарајуће запослење и одговарајуће додатно образовање и обуку, ако се јавља на пријављену потребу за слободним радним мјестима и ако тражи запослење посредством Завода, па ако се и непосредно обраћа послодавцу ради запослења. Такође, у посебној евиденцији се евидентирају лица која траже **промјену запослења**, односно која раде у нижој стручној спреми од оне коју посједују.

Завод води евиденцију и о лицима која **активно не траже запослење**, а која су се пријавила на евиденцију ради **остваривања других права**. То су ученици, редовни студенти, пензионисана лица, лица којима права из радног односа мирују, па и носиоци некомерцијалног пољопривредног газдинства - **та лица се не сматрају незапосленим особама**. Уколико незапослено лице користи право на новчану накнаду (због престанка радног односа по законским условима) Завод може незапосленом лицу једнократно исплатити новчану накнаду за цијело вријеме за које има то право, под условом да та средства искористи за samozapoшљавање. Незапослено лице које оствари ово право, не може се пријавити на евиденцију незапослених прије истека времена за које му је признато право на новчану накнаду. Са даном остваривања једнократне новчане накнаде, незапосленом лицу престају остала права и брише се из евиденције незапослених.

Када говоримо о пројектима финансирања запошљавања и samozapoшљавања у пољопривреди, за ЈУ Завод за запошљавање кључни су документи „Стратегија развоја пољопривреде“ и „Акциони план запошљавања РС“. Обзиром да су овакви типови пројеката интензивирани у претходне двије године, осврнућемо се на неке показатеље успјешне реализације истих.

Дакле, у току 2016. и 2017. године ЈУ Завод за запошљавање је самостално и у сарадњи са другим институцијама и организацијама, посредовао у више пројеката

⁷ У складу са Законом о пољопривреди - „Службени гласник Републике Српске“, број 70/06, 20/07, 86/07 и 71/09

самозапошљавања, од којих се на пољопривреду односе:

- 1) Пројекат Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС са Заводом за запошљавање РС из 2016. године; Право учешћа у Пројекту су имала лица која активно траже запослење и који су носиоци некомерцијалног пољопривредног газдинства. Од 66 поднесених захтјева одобрено је 18, а реализовано 16 (9 наставило након обавезног периода). Обавеза корисника средстава је била регистрација комерцијалног пољопривредног газдинства у трајању 24 мјесеца. Корисницима су одобрена средства до 8.000,00 КМ за узгој поврћа, пластеничку производњу, набавку сточне хране, набавку нове механизације и прикључака, овчарство, ратарство, куповину стоке, изградњу пољопривредних објеката и набавку опреме и репроматеријала.
- 2) Јавни позив ЈУ Завод за запошљавање РС за самозапошљавање из 2016. године; Реализована 2 захтјева у износу 4.000,00 КМ - први, расадник/цвјећара и други, продаја пољопривредних производа на АТЦ.
- 3) Јавни позив ЈУ Завод за запошљавање РС за самозапошљавање из 2017. године; Реализована 3 захтјева у износу 5.000,00 КМ - први, производња и продаја меда; други, узгој свиња и трећи, ветеринарска дјелатност.
- 4) Учешће ЈУ Завод за запошљавање РС као партнер на помињаном пројекту „Јачање интегралне пољопривредне производње за смањење незапослености и супституцију увоза у прерађивачкој индустрији“ током 2017. и 2018. године. У коначници, након што је 43 корисника добило помоћ у виду расада црвене паприке, ђубрива, система за наводњавање и заштиту, сертификовану обуку, консултантску помоћ на терену, уговорен откуп, итд, њихова обавеза је да се пререгиструју из НПГ у КПГ, а тиме добију статус запослених особа.

Закључимо, ова мини анализа стања упућује да ЈУ Завод за запошљавање РС, самостално или у сарадњи са другим институцијама, доприноси повећању запослености у сектору пољопривреде. По свим показатељима и подацима које имамо из Завода за запошљавање, заинтересовани за запошљавање и самозапошљавање у пољопривреди су у равноправном положају са осталим

дјелатностима у оквиру пројеката. Приликом разматрања квалитете захтјева Завод практикује и теренске посјете корисницима, гдје комисија на лицу мјеста установљава потенцијале и могућности реализације поднешеног захтјева, а по одобравању контролише се и начин трошења средстава.

Ако је судити по великом броју захтјева које Завод заприми од стране потенцијалних корисника, по објављивању Јавног позива у којима Завод посредује, корисници су претежно задовољни висином додијељених средстава. Истовремено, претходна искуства показују да средства мања од 8.000,00 КМ нису довољна за покретање или унапређење пољопривредне производње.

У наредном периоду треба се фокусирати на пројекте који интегришу више актера (републичке институције, МПШВ, Завод, донатори,...) и заједнички проводе активности на развоју и унапређењу пољопривреде. Дobar примјер оваквих пројеката је сигурно и пројекат „Јачање интегралне производње...“, а из Завода је потврђено како су и претходно реализовали више успјешних ад-хоц пројеката у области пољопривреде кроз које су блиско сарађивали са упосленим МПШВ, те локалном заједницом.

7. ПРОПИСИ ПОРЕСКЕ УПРАВЕ РС И ПРОПИСИ О ДОПРИНОСИМА

7.1. Прописи из надлежности Пореске управе РС

Закон о пореском поступку Републике Српске дефинише да је **порез** свака **обавеза плаћања** коју је порески обвезник дужан да уплати у корист буџета Републике Српске, општина, градова и фондова, а која представља неповратно, принудно давање, а обухвата порезе, **доприносе**, таксе и накнаде. По овом питању нема било каквих изузетака и када говоримо о пореским обвезницима унутар пољопривредног сектора.

Порески обвезник је **физичко** или правно лице које, у складу са пореским прописима, има обавезу да плати порез.

Пореска управа надлежна је за **регистрацију** и идентификацију пореских обвезника, утврђивање **пореске основице** у складу са законом, те вршење контроле законитости и правилности примјене пореских прописа - укључујући **обрачун и уплату** пореза и камата.

Порески обвезник има **право и обавезу** да:

- се региструје у Пореској управи и да пријави промјене адресе и других података;
- подноси пореске пријаве у облику, на мјесту и у вријеме које је прописано законом;
- буде присутан током свих контрола у складу са законом;
- стави на увид или достави Пореској управи сву документацију потребну за вршење пореске контроле.

Физичка лица се региструју на основу поднесене пореске пријаве или преузимањем података од надлежног органа који води матичне евиденције грађана.

7.2. Прописи који регулишу уплату доприноса

У наставку ћемо размотрити прописе који регулишу уплату доприноса са акцентом на доприносе које плаћају носиоци НПГ и КПГ.

Специфично говорећи о сектору пољопривреде, обвезник доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и здравствено осигурање је физичко лице које обавља пољопривредну дјелатност, а при томе је уписано у Регистар пољопривредних газдинстава као носилац некомерцијалног или комерцијалног породичног пољопривредног газдинства.

Основица доприноса за лица која обављају пољопривредну дјелатност, а која су регистрована као породична пољопривредна газдинства износи 20% (некомерцијална ПГ) односно 30% (комерцијална ПГ) просјечне бруто плате у Републици Српској за претходну годину.

Стопе доприноса износе:

- за пензијско и инвалидско осигурање 18,5%
- за здравствено осигурање 12%

Својство осигураног лица стиче се подношењем пријаве за пензијско и инвалидско и здравствено осигурање у Јединствени систем регистрације, контроле и наплате доприноса који води Пореска управа Републике Српске (Ријеч је Обрасцу пд 3110, приказаном у Прилогу бр. 1 овог Приручника).

Табела испод нам даје податке о висини доприноса за ПИО и здравствено осигурање за НПГ и КПГ.

НЕКОМЕРЦИЈАЛНА ГАЗДИНСТВА		КОМЕРЦИЈАЛНА ГАЗДИНСТВА			
МЈЕСЕЧНО	ГОДИШЊЕ	МЈЕСЕЧНО		ГОДИШЊЕ	
здравство	здравство	пио	здравство	пио	здравство
31,95	383,33	73,87	47,92	860,45	575,00
		121,79		1.461,45	

Табела 5: Подаци о висини доприноса за ПИО и здравствено осигурање за НПГ и КПГ

Носиоци НПГ плаћају само допринос за здравствено осигурање, не плаћају допринос за ПИО (осим ако желе добровољно да уплаћују, али то је друга процедура уплате добровољног пензионог осигурања). Са друге стране, носилац КПГ уплаћује оба доприноса обрачуната по другачијој основици. **Важно је напоменути да лица старија од 50 година нису обавезна вршити уплату доприноса за ПИО, без обзира да ли су носиоци НПГ или КПГ.**

Обавезе уплате доприноса теку **од датума регистрације** НПГ/КПГ. Носилац НПГ/КПГ доставља Бироу за запошљавање Рјешење о регистрацији НПГ/КПГ, а затим подноси пријаву осигурања у Пореској управи (поменути Образац пд 3110 - Прилог бр. 1).

Обвезник уплате доприноса је дужан плаћати наведене доприносе, а уколико не врши плаћање, физичко лице подлијеже пореском прекршају и казни од 500 до 1.000 КМ и затезној камати 0,03% дневно. Казне за правна лица су 1.000 до 3.000 КМ и 500 КМ за одговорно лице.

Уколико је носилац Комерцијалног ПГ у радном односу, додатно плаћа 2% здравственог осигурања и 2% доприноса за ПИО, на бруто плату. Ако је носилац Некомерцијалног ПГ у радном односу додатно плаћа 1% здравственог осигурања на бруто плату.

На подручју Града Бијељина је, у току транзиције, затворен велики број фабрика у којима је било запослено више хиљада лица настањених у руралним срединама. Одређени број ових лица је започео активно бављење пољопривредом. Управо овим лицима је значајно да врше уплату доприноса за ПИО по основу ПГ, јер у том случају на остварени пензиони стаж додају недостајући дио стажа и стичу услов за остваривање права на пензију.

Проблем са којим се често сусрећемо је регулисање здравственог осигурања за чланове домаћинства старије од 65 година старости, а који нису стекли услове за пензиносање. У Фонду за здравствено осигурање постоји могућност здравственог

осигурања ових лица уколико млађе лице (пријављен на истој адреси домаћинства – рецимо син, за оца) има регистровано пољопривредно газдинство. Преко те особе ће здравствено осигурање бити важеће и за особу старију од 65 година, а која то не може регулисати на други начин. Није чак ни битно да ли је регистровано комерцијално или некомерцијално газдинство, а осигурање ће бити важеће за особу преко 65 година и у ситуацијама када млађа особа на којој се води ПГ није измирила своје обавезе.

Захтјев се подноси Фонду здравственог осигурања РС, пословница Бијељина (Примјер захтјева приказан у прилогу бр. 2) .

Примјер попуњавања вирманског налога за уплату доприноса налази се у прилогу број 3 и 4.

8.1. Основни појмови, упис и брисање из регистра ПГ

Регистрацијом НПГ или КПГ носилац газдинства остварује право на подстицаје и друге мјере подршке пољопривредним газдинствима, уплатом доприноса за здравствено осигурање остварује здравствену заштиту себи и члановима породице или остварује право на пензијско-инвалидско осигурање.

На подручју града Бијељине пољопривредним газдинством сматра се производна јединица на којој предузетници и породична пољопривредна газдинства обављају **пољопривредну производњу** и која се као таква уписују у Регистар пољопривредних газдинстава - РПГ. У обављању пољопривредне производње пољопривредно газдинство може користити пољопривредно земљиште, односно друго земљиште или грађевинску цјелину по основу права својине, закупа или по основу уступања пољопривредног земљишта на коришћење. Упис пољопривредних газдинстава у Регистар је добровољан поступак. Пољопривредно газдинство се уписује у **Регистар ПГ** путем носиоца породичног пољопривредног газдинства, односно путем овлаштеног лица за остала пољопривредна газдинства (правна лица и предузетнике).

Носилац породичног пољопривредног газдинства је физичко лице – пољопривредник, које је власник, односно купац пољопривредног земљишта или особа којој је земљиште уступљено на коришћење, а која се бави пољопривредном производњом и као таква се упише у Регистар. Приликом уписа породичног пољопривредног газдинства, поред носиоца породичног пољопривредног газдинства, **у Регистар се могу уписати** и пунољетни чланови његовог пољопривредног газдинства. Пунољетни чланови породичног пољопривредног газдинства који живе и раде на том газдинству, уписују се у Регистар на основу њихове изјаве да су чланови тог газдинства.

Истовремено, носилац пољопривредног газдинстава, односно члан пољопривредног газдинства, **не може** бити уписан као носилац односно као члан другог пољопривредног газдинства. Физичко лице – пољопривредник које је власник, односно купац пољопривредног земљишта, односно коме је земљиште уступљено на кориштење, може својом изјавом да одреди члана свог газдинства, као лице које ће бити уписано у Регистар као носилац породичног пољопривредног

газдинства. Упис у регистар и вођење регистра пољопривредних газдинстава обавља Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге (АПИФ).

У пракси се појављују случајеви пензионисања носиоца осигурања и преноса газдинства на члана породице, углавном сина. Ове процедуре су једноставне, бесплатне и брзо се завршавају. Нови носилац осигурања преузима обавезе носиоца ПГ, али и права која му по том основу припадају (подстицаји).

У Регистар пољопривредних газдинстава се уносе **подаци** о:

- пољопривредном газдинству;
- члановима пољопривредног газдинства;
- основу кориштења пољопривредног земљишта, односно другог земљишта или грађевинске цјелине на коме се обавља пољопривредна производња;
- катастарским парцелама на којима се обавља и на којима се планира пољопривредна производња;
- врстама пољопривредних култура и површинама под пољопривредним културама;
- врсти и бројном стању сточног фонда;
- намјенским рачунима пољопривредних газдинстава на која се усмјеравају подстицајна средства и други видови новчаних подршки у пољопривреди.

Упис у Регистар пољопривредних газдинстава, као и пријава промјене података у Регистру врши се на основу **захтјева носиоца** породичног пољопривредног газдинства, односно овлашћеног лица за остала пољопривредна газдинства (правна лица и предузетнике). Захтјев за упис у Регистар пољопривредних газдинстава и пријава промјене података подноси се на обрасцу који прописује министар пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Уз захтјев за упис у регистар пољопривредних газдинстава правна лица и предузетници подносе:

- копију рјешења о упису у судски регистар са комплетним прилозима, односно копију рјешења о упису у регистар предузетника;
- оригинал или копију земљишно - књижног извадка или преписа посједовног листа за катастарке парцеле на којима се обавља и на којима се планира пољопривредна производња;

- оригинал или копију уговора о закупу, односно концесији или други доказ о основу кориштења земљишта;
- потврду банке о отвореном жиро- рачуну.

Породична пољопривредна газдинства уз захтјев за упис у Регистар подносе:

- копију личне карте носиоца пољопривредног газдинства;
- копије личних карти чланова пољопривредног газдинства;
- оригинал или копију земљишно-књижног извадка или преписа посједовног листа за катастарке парцеле на којима се обавља и на којима се планира пољопривредна производња;
- оригинал или копију уговора о закупу, односно уступању земљишта на коришћење или други доказ о основу кориштења земљишта;
- овјерену изјаву пољопривредника који је власник, односно купац пољопривредног земљишта, односно коме је земљиште уступљено на кориштење, којом одређује члана газдинства који ће бити уписан у Регистар, као и изјаву тог члана да прихвата да буде уписан у Регистар као носилац пољопривредног газдинства;
- копију картице о отвореном текућем или жиро-рачуну.

Ако уз захтјев породичних пољопривредних газдинстава за упис у Регистар **није поднесен** оригинал или копија уговора о закупу, односно концесији или други доказ о основу кориштења земљишта, из разлога што није спроведена оставинска расправа, АПИФ ће извршити упис у Регистар уз изјаву о кориштењу земљишта и **одредити рок** у коме је подносилац захтјева дужан да достави тај доказ. Ако није достављена сва документација назначена у захтјеву или ако подаци унесени у захтјев не одговарају подацима из приложене документације, захтјев се враћа подносиоцу ради исправке и допуне.

Рјешење о упису у Регистар у диспозитиву садржи основне податке о пољопривредном газдинству: назив, сједиште, матични број и БПГ (број пољопривредног газдинства) за правна лица и предузетнике, а за породична пољопривредна газдинства име и презиме, ЈМБГ и пребивалиште носиоца и БПГ. Податке о уписаном пољопривредном газдинству у Регистар, надлежни општински

односно градски орган управе доставља **Министарству** пољопривреде, шумарства и водопривреде, у року од **осам дана** од дана доношења рјешења о упису. На основу достављених података о уписаним пољопривредним газдинствима, Министарство води јединствени Регистар пољопривредних газдинстава на нивоу Републике Српске. Уписом у Регистар, пољопривредном газдинству се додјељује број пољопривредног газдинства, који се уноси на омот оформљеног досијеа пољопривредног газдинства и обавезно се користи у даљњој комуникацији са газдинством.

Ради потврде стања уписаног у Регистар, пољопривредна газдинства су дужна да сваке године у периоду од **01. јануара до 31. марта** пријаве **промјене података** који се односе на тренутно стање, као и планирану сјетву или садњу пољопривредних култура, врсту и бројно стање сточног фонда, земљишни посјед и основ коришћења пољопривредног земљишта, као и чланове пољопривредног газдинства.

Истовремено, пољопривредна газдинства уписана у Регистар дужна су у року од **30 дана** од дана настанка промјене да пријаве промјене података које се односи на:

- носиоца породичног пољопривредног газдинства, односно овлашћено лице за остала пољопривредна газдинства;
- сједиште, односно пребивалиште пољопривредног газдинства;
- број жиро или текућег рачуна као и пословну банке код које се рачун води;
- дјелатност уписану у судски или други регистар.

Све промјене података се пријављују подношењем захтјева за упис промјене података и достављањем документације везане за насталу промјену.

Пољопривредно газдинство се **брише** из Регистра:

- на захтјев носиоца породичног пољопривредног газдинства, тј. овлашћеног лица за остала пољопривредна газдинства;
- услед потпуног отуђења пољопривредног земљишта, престанка уговора о закупу односно престанка уговора о давању пољопривредног земљишта на коришћење;

- престанком обављања пољопривредне производње;
- ако се утврди да су приликом подношења захтјева за упис у Регистар или пријаву промјене података дати неистинити подаци који су унесени у Регистар.

Брисање пољопривредног газдинства из Регистра врши се и у случају ако носилац породичног пољопривредног газдинства не поднесе у прописаном року оригинал или копију уговора о закупу, односно концесији или други доказ о основу кориштења земљишта.

За крај још једном назначимо, носиоци ПГ су дужни плаћати доприносе прописане за носиоце пољоприврених газдинстава и то од датума регистрације ПГ. Већ смо помињали какве су казне за непоштовање ових обавеза. Дакле, за физичка лица 500 КМ + 0,03% затезне камате дневно, а за правна лица 1.000-3.000 КМ + 500 КМ за одговорно лице. У току разговора са носиоцима ПГ је закључено да нису довољно или чак никако информисани о правима и обавезама. Приликом регистрације ПГ пољопривредници не добију адекватне информације о „обавезама“ које их слједују, нити показују заинтересованост за ту врсту информација. Са друге стране о „правима“ која им се отварају настоје прикупити информације, мада и то не у довољној мјери.

8.2. Разврставање породичних пољопривредних газдинстава

Породично пољопривредно газдинство је пољопривредно газдинство на коме физичко лице – пољопривредник, заједно са пунољетним члановима свог домаћинства, обавља пољопривредну производњу и које је уписано у Регистар пољопривредних газдинстава (у даљем тексту: Регистар), који води Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге а. д. Бања Лука (АПИФ).

Породично пољопривредно газдинство може бити:

- ✓ **комерцијално** породично пољопривредно газдинство и
- ✓ **некомерцијално** породично пољопривредно газдинство

Комерцијално породично пољопривредно газдинство је газдинство које је тржишно оријентисано и које је достигло минимални укупни обим производње.

Некомерцијално породично пољопривредно газдинство је газдинство које није тржишно оријентисано и које није достигло минимални укупни обим производње.

Услови за разврставање породичних пољопривредних газдинстава на комерцијална и некомерцијална газдинства су:

- Поднешен захтјев носиоца газдинства (подноси се у АПИФ-у први пут, уз могућност промјене једном у току године) и
- Величина укупног обима пољопривредне производње, који обухвата све појединачне врсте сточарске и биљне производње на кориштеним пољопривредним површинама, а изражава се у производним јединицама.

Прецизније, разврставање породичних пољопривредних газдинстава на комерцијална и некомерцијална врши се на основу захтјева носиоца газдинства, приликом уписа у Регистар или промјене података у Регистру, а након провјере испуњености услова. Након подношења захтјева и уноса података о начину кориштења земљишног посједа и врстама и бројном стању стоке у Регистар, софтверски програм / апликација врши провјеру испуњености услова из правилника

и додјељује газдинству статус „комерцијално“ или „некомерцијално“ породично пољопривредно газдинство. Добијени статус газдинства налази се на потврди која се издаје након извршеног уписа или промјене података у Регистру .

Из претходног произилази да је основна разлика између НПГ и КПГ у томе да је КПГ достигло минимални укупни обим производње са тржишном оријентацијом. У том смислу објаснићемо основне појмове битне за разумијевање укупног обима производње:

Производна јединица представља мјерну јединицу за изражавање обима производње. **Појединачни обим** за сваку врсту производње добија се множењем количине производње (изражен у одговарајућим мјерним јединицама као што су: хектар, грло, кљун, килограм, комад) са одговарајућим коефицијентом по јединици мјере производње. Укупан обим производње је збир свих појединачних обима производње пољопривредног газдинства.

Минималан укупан обим производње на основу којег породично пољопривредно газдинство стиче статус комерцијалног газдинства је три производне јединице.

Примјер израчунавања испуњености услова за регистрацију комерцијалног пољопривредног газдинства

Члан 4. Правилника о разврставању породичних пољопривредних газдинстава прописује услове за разврставање на комерцијална и некомерцијална. За регистрацију комерцијалног пољопривредног газдинства потребно је испунити обим производње минимално три производне јединице (чл. 4, став 5 Правилника). Производне јединице су: житарице, индустријско биље (дуван), поврће, воће, стока, итд.

- На примјер, коефицијент за кукуруз је 0,375 по хектару, а за пшеницу 0,25 по хектару. Када би од житарица сијали само кукуруз и имали жељу да се региструјете као Комерцијално пољопривредно газдинство, онда треба да посијете минимално 8 хектара, јер је $0,375 \times 8 = 3$. Тј. рачуница показује да сте обезбједили захтјевани минимални обим производње од три производне јединице.

⁸ Висина коефицијената прецизно је прописана Правилником за све житарице, воће, поврће, кљунове, стоку, итд.

- Или, ако сијете само пшеницу треба посијати минимално 12 хектара, пошто је прописани коефицијен за пшеницу мањи од коефицијента за кукуруз и износи 0,25 ($0,25 \times 12 = 3$).

Наравно, у већини случајева породично пољопривредно газдинство производи и узгаја више различитих производних јединица (нпр. дијелом житарице, дијелом индустријско биље, свиње, говеда, исл.). У том случају, у циљу остваривања подстицаја наводимо све појединачне ставке:

а) Производна јединица Житарице (посијано 1,7 хектара меркантилне пшенице и 3,5 хектара меркантилног кукуруза). Пшеница $0,25 \times 1,7 = 0,425$ бода. Кукуруз⁹ $0,375 \times 3,5 = 1,3125$ бода. Сабирањем $0,425 + 1,3125 = 1,7275$ није испуњен минимум од 3 бода.

б) Производна јединица Индустријско биље (дуван) потребно је посијати 1 хектар, јер је коефицијент за дуван 3 и био би испуњен услов.

в) Производна јединица Свиње – коефицијент за једну свињу износи 0,5, тако да узгој 6 свиња сам по себи задовољава услов за прелазак у комерцијално ПГ. Истовремено, коефицијент за Прасад тежине до 20 кг износи тек 0,04.

Дакле, овакво домаћинство које узгаја житарице, али и свиње, или рецимо дуван, без проблема испуњава услове за прелазак у комерцијално пољопривредно газдинство иако можда појединачна култура (у нашем случају житарице) не би то дозволила.

Примјер из праксе - пројекта:

Што се тиче паприке, коефицијент је 6,00, што значи да је потребно посијати 0,5 Ха паприке да би се испунио услов за регистрацију/пререгистрацију Комерцијалног пољопривредног газдинства. Говоримо о ситуацији када домаћинство узгаја само паприку. Као и у претходном примјеру, домаћинство је позвано да прикаже и узгој других култура, стоке исл. Како би се тај услов испунио, тј. ако нема засађених 0,5 ха паприке.

⁹ Да смо приказали само количину узгоја житарица не би испунили услов.

¹⁰ Основна култура којом се бавио пројекат „Јачање интегралне пољопривредне производње за смањење незапослености и супституцију увоза у прерађивачкој индустрији“.

8.3. Промјена статуса (пререгистрација) ПГ

Промјена статуса (пререгистрација) породичног пољопривредног газдинства из комерцијалног у некомерцијално, и обрнуто, дозвољена је у сљедећим случајевима:

- а) на захтјев носиоца газдинства само једанпут у току године (На примјер, извршена је пререгистрација у децембру, могуће је поново извршити пререгистрацију у јануару наредне године. Захтјев се подноси у АПИФ-у, када се добија Потврда о статусу ПГ) и
- б) на основу софтверске провјере испуњености услова за разврставање газдинстава, у року у којем се врши обавезно годишње ажурирање података о начину кориштења земљишног посједа, врстама и бројном стању сточног фонда (На основу софтверске провјере се врши промјена статуса на основу података о површинама под културама, броју грла, итд. (по табелама у Правилнику о подстицајима).

8.4. Мјере подршке пољопривредним газдинствима

Уколико је лице која се баве пољопривредном дјелатношћу на евиденцији Бироа за запошљавање и користи здравствено осигурање, а није регистровао пољопривредно газдинство (ни као некомерцијално, нити као комерцијално), исто не може остварити било какве подстицаје.

Мјере подршке за комерцијална и некомерцијална породична пољопривредна газдинства и укупан износ средстава одређују се за сваку буџетску годину на основу „Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села РС“.

Дакле, **носилац Некомерцијалног породичног пољопривредног газдинства** који се налази на евиденцији Бироа за запошљавање мора самостално и редовно уплаћује допринос за здравствено осигурање (пријавом обвезника уплате доприноса - Образац ПД 3110, прилог број 1). На тај начин несметано остварује право на подстицаје по поменутом „Правилнику о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села РС“ - у складу са прописаним минимумом зависно од површине коју обрађује, броја грла, кљунова, матица, итд. За разлику о носиоца комерцијалног газдинства, такво лице нема право на подстицајна средства за финансирање анализе контроле плодности пољопривредног земљишта, лошији су му услови за добијање помоћи за капиталне инвестиције, итд.

Захтјеви се подносе Агенцији за аграрна плаћања РС, када су у питању подстицаји са нивоа ентитета РС. Такође, захтјев за подстицаје могу поднијети и Аграрном фонду Града Бијељина. И претходно смо писали, подстицаји по основу Правилника Аграрног фонда Бијељине се односе на откуп поврћа, воћа, дувана, подршку сточарству, подизању нових засада воћа, пластеничкој производњи и наводњавању, изградњи инфраструктуре, средствима за ванредне и непредвиђене ситуације, регрес камата на прољетну сјетву, подршку едукацији, презентацијама, посјете сајмовима итд. Такође, подстицаји су условљени површином земљишта које се обрађује, бројем грла, кљунова, чланством у удружењима.

Када су у питању капиталне инвестиције, Агенција за аграрна плаћања РС једном у току године расписује Јавни позив за подношење захтјева за одобравање новчаних подстицаја за капиталне инвестиције. У Јавном позиву 2018. године новчана

средства су одобравана у износу од 30% од укупне вриједности прихватљивих трошкова инвестиције за комерцијална породична пољопривредна газдинства, односно у износу од 15% за некомерцијална породична пољопривредна газдинства.

Лица која су регистровала и која су носиоци комерцијалног породичног пољопривредног газдинства не могу бити пријављени на евиденцију незапослених лица у Бироу за запошљавање. Носиоци КПГ су обавезни извршити пријаву обвезника осигурања (Образац ПД 3110 - Прилог број 1) доприноса за пензијско-инвалидско и допринос за здравствено осигурање.

Носиоци Комерцијалног ПГ остварују права на подстицаје по „Правилнику о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села“ (посебно остварују право на подстицајна средства за финансирање анализе контроле плодности пољопривредног земљишта) и „Правилнику о начину и условима подстицаја у пољопривредној производњи“ у 2018. години Аграрног фонда Града Бијељина, као и право учешћа у Јавним позивима Агенције за аграрна плаћања. Тако рецимо, у 2018.години у Јавном позиву за одобравање новчаних подстицаја за капиталне инвестиције носиоцима Комерцијалног ПГ одобравају се новчана средства у износу од 30% од укупне вриједности прихватљивих трошкова инвестиције. При томе, ова средства су увећана за додатних 5% за носиоце КПГ старости до 40 година или за жене које су носиоци Комерцијалног ПГ.

Често постављано питање је било о правима која се губе регистрацијом НПГ или КПГ. На примјер, додатака за дјечију заштиту. У Фонду дјечије заштите је објашњено да права не зависе од статуса, него од висине прихода по члану породице.

Фискална каса и комерцијално пољопривредно газдинство

Комерцијално породично пољопривредно газдинство није дужно регистровати промет преко фискалне касе. Наиме, чланом 5. став 2. тачка а) Закона о фискалним касама, прописано је да су од обавеза регистрације промета преко фискалне касе ослобођена пољопривредна газдинства уписана у регистар пољопривредних

¹¹ Примјер попуњавања вирманског налога за уплату доприноса у Прилогу број 4.

газдинстава (РПГ), као и пољопривредна газдинства која дјелатност обављају као мали предузетници, осим пољопривредних газдинстава која пољопривредну дјелатност обављају у форми предузетничке радње или привредног друштва.

Ако сте се регистровали у АПИФ-у у РПГ **немате обавезу** издавања фискалних рачуна. Комерцијално ПГ може издавати фактуре за продату робу или извршене услуге.

Пољопривредни произвођачи, који желе пословати преко жиро рачуна, могу се добровољно пријавити у систем ПДВ (у овом случају обавезан је промет од минимално 50.000 КМ годишње).

Од 90 – тих година изостала је планска производња у пољопривредном сектору, углавном се производи за непознатог купца и непознато тржиште, а услове диктирају тржишни критерији у моменту производње, односно услови понуде и потражње.

Имајући у виду производне потенцијале у области пољопривредне производње, како на подручју Семберије тако и РС, потребу за производњом хране, те чињеницу да се огромне количине² исте увозе, прије свега очекујемо да ентитетске институције коначно заузму одговарајући став према аграру и то на обезбеђењу већих подстицаја или барем до нивоа како то чине земље из окружења. У вези са тим пољопривредници са правом очекују исплату заосталих дуговања, тј. траже досљедно спровођење прописа у области пољопривреде на свим нивоима. Овдје се прије свега мисли на обавезу издвајања 6% из републичког буџета на име подстицаја пољопривредне производње, поврату средстава од прелевмана и њиховом намјенском утрoшкy, заштити домаће производње од прекомјерног увоза итд.

Уз поменуто, финансијска издвајања са локалног нивоа би требала бити већа, а неопходно је и повећање укључености локалне заједнице у рјешавању проблема у пољопривреди. Проведена анализа је показала да нема планиране пољопривредне производње како на локалном, тако и на државном нивоу, па је фактички сво планирање препуштено индивидуалном пољопривредном произвођачу. Ситуација би била много боља, кад је у питању планирање пољопривредне производње на свим нивоима, када би имали „Закон о подстицајима на нивоу Републике Српске“, јер би тада планирање било дугорочно ријешено. У прилог овомо говоре и слична искуства сусједних земаља (Србија и Хрватска, па и ентитету Федерацији БиХ) које имају већ усвојено такво законодавно рјешење.

Спечифично говорећи о Граду Бијељина, квалитет дугорочног планирања у великој мјери би могао бити унапријеђен уколико се хитно реконструише постојећи „Међуопштински савјет за пољопривреду“, чија замишљена улога је била да координира интересе прерађивача и произвођача, али и да јача њихово међусобно повјерење које је нестало у годинама иза нас.

Анализа је показала да су равномјерно распоређене подстицајне мјере основ за квалитетно планирање и напредак пољопривреде, али у пракси многи пољопривредници остају незадовољни с обзиром да се одређене културе и производи више фаворизују. Намеће се и закључак да је пољопривредни произвођач препуштен сам себи у процесу одлучивања којом ће се производњом бавити – без помоћи и одговарајућих смјерница. И поред настојања локалне управе Бијељине да кроз подстицајне мјере помогне поједине врсте производње, а се ту прије свега мисли

¹²Пшеница, брашно, месо, мљечне прерађевине итд...

на уговорену и организовану повртарску производњу и посредовање између произвођача и прерађивача, сарадња није на задовољавајућем нивоу. Разлози за овакав однос леже у неповјерењу једних према другима, ниским откупним цијенама, као и дугом временском периоду за наплату предатих производа.

Неопходно је и са нивоа државе и ентитета јасније дефинисати аграрну политику и правце развоја пољопривреде, тј. знатно унаприједити ниво координације по питању планске пољопривредне производње од државног, преко нивоа Републике, до локалног.

Специфични закључци са препорукама

1. Још 2015. године основан је тзв. „Међуопштински савјет за пољопривреду“ који је окупио релевантне представнике сектора пољоприврене из Града Бијељине, те општина Лопаре и Угљевик. Циљ је био да се унаприједи процес планирања и развоја пољопривредне производње на подручју регије. Међутим, од свог оснивања Савјет је засједао три пута, а потом је постао пасиван и нефункционалан, те није испунио зацртане циљеве.

Потребно је извршити реконструкцију постојећег Међуопштинског савјета за пољопривреду, у смислу проширења чланова из других институција, те учинити га функционалним и одрживим како би испунио зацртане задатке. Сматрамо да ово питање треба бити што хитније ријешено, иницирано већ током 2018. године, а одређене специфичности у вези са овим тијелом појаснили смо у дијелу приручника „Приједлог новог модела прикупљања и обраде информација у процесу планирања пољопривредне производње“.

2. Иако је већ дужи низ године на снази у земљама окружења (Србији и Хрватској), па и у Федерацији БиХ, у Републици Српској још увијек није донесен „Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју“. Исти се годинама уназад планира кроз програме рада Владе и Народне Скупштине РС. Доношењем овог прописа дефинисале би се врсте подстицаја, начин кориштења подстицаја, регистар подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, као и услови за остваривање права на подстицаје у пољопривреди и руралном развоју.

Планирати програмом рада НСРС и донијети у 2019. години „Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју на нивоу Републике Српске“, који би обезбједио веће и праведније распоређене подстицаје, а тиме унаприједио и услове за квалитетно планирање пољопривредне производње на нивоу локала и ентитета.

3. Примјеном законског минимума издвајање за подстицаје развоја пољопривреде и села од 6 % домаћих буџетских прихода – у односу на висину буџета током посљедње три године, пројекција аграрног буџета требала би да се креће у износу од 151-161 милиона КМ годишње. Међутим, у пракси тај износ је много мањи, и износи 60 милиона КМ годишње последњих пет година.

Минимални износ подстицаја за развој пољопривреде и села мора да буде 6% домаћих буџетских прихода, како је то и предвиђено „Законом о обезбјеђењу и усмјеравању средстава за подстицање развоја пољопривреде и села“. Потребно је санкционисати све одговорне који годинама крше овај законски пропис и на тај начин свјесно угрожавају развој пољопривреде и села у РС.

4. Дугорочно, повећање конкурентности сектора пољопривреде постиже се модернизацијом производње, односно новим инвестиционим улагањима. Савремену и конкурентну пољопривредну производњу можемо обезбједити само кроз системску и координирану подршку власти од локалног до државног нивоа. Прије свега говоримо о финансијској подршци, али и постојању адекватних институционалних механизма – заштита производње кроз подстицаје, развој широког спектра подршке, укидање бројних намета, исл.

Додатна подстицајна средства треба усмјерити искључиво за подршку инвестиционим улагањима, за развој и модернизацију пољопривредне производње, а директну подршку производњи задржати у апсолутном износу на постојећем нивоу.

5. Од цца. 12 милиона КМ, колико је исплаћено на име подстицаја за пољопривреду од стране МПШВ у 2017. години за подручје Града Бијељина,

¹³Примјер: Буџетски приходи Буџета РС за 2018. годину износе 2.683.598.900 КМ.

¹⁴Нпр - Новчани подстицај за набавку трактора и механизације треба да буде у износу од 50% од инвестираних средстава (као у сусједној Србији).

¹⁵Нпр - Каматне стопе за пољопривредне кредите у земљама ЕУ износе 2 %, док је код нас најнижа износи око 9%, ПДВ на репроматеријале за пољопривреду у земљама ЕУ износи од 4% до 13%, док је код нас 17%.

преко 45 % или цца. 5,5 милиона КМ је исплаћено за премију за млијеко, док преосталих цца. 6,5 милиона КМ одлази на остале врсте производње. Неравномјерна расподјела подстицаја доводи у неравноправан положај пољопривредне произвођаче који се баве другим врстама производње (у овом случају фаворизујући мљекаре), што директно утиче на њихову конкуретност.

Расподјела подстицајних средстава треба бити равноправна, без фаворизовања појединих сектора. Потребно је да „Правилник о условима и начину остваривања новчаних потстицаја за развој пољопривреде и села“, обезбједи критерије који ће погодовати већем броју пољопривредних произвођача (узмјеренија подршка биљној и сточарској производњи).

6. Пракса одгађања и пролонгирања исплате подстицаја, као и пренос обавеза из једне у другу буџетску годину се понавља из године у годину из разлога што нису благовремено обезбјеђена ликвидна средства .

Исплата подстицаја мора бити редовна и у складу са роковима предвиђених законом и другим актима.

7. Програми запошљавања и самозапошљавања које проводи Влада РС и ЈУ Завод за запошљавање не раздвајају пољопривредну дјелатност од осталих дјелатности по условима и износима подстицаја.

Неопходно је покренути финансирање програма запошљавања и самозапошљавања у пољопривреди кроз самосталан програм са посебно дефинисаним условима и буџетом.

8. Закон о пореском поступку РС не разликује обвезнике по дјелатностима, односно пољопривредна дјелатност је у истом правном положају као и остале дјелатности.

Покренути иницијативу за измјене/допуне „Закон о пореском поступку РС“ којима би пољопривредна дјелатност била посебно дефинисана. Ове измјене Закона би допринијеле повећању броја регистрованих пољопривредних газдинстава, јер су пољопривредни произвођачи углавном неинформисани, а евентуалне казне би битно утицале на социјалну ситуацију у породици. Смањивањем пореских обавеза, односно доприноса за пољопривредна газдинства, додатно би подстакли интерес за регистрацију пољопривредних газдинстава и организовану пољопривредну производњу.

9. Лица која се баве пољопривредном дјелатношћу нису довољно информисана о процесу регистрације и пререгистрације пољопривредног газдинства, нити о правима и обавезама носилаца пољопривредних газдинстава.

Формирати информативно пријемно одјељење/шалтер у Градској управи Бијељине или систематизовати мјесто „стручног сарадника“ који ће радити искључиво на информисању и пружању техничке помоћи лицима која покрећу регистрацију/пререгистрацију пољопривредног газдинства.

1. Закон о пореском поступку (“Службени Гласник РС” број 102 од 17.10.2011.год. са измјенама и допунама);
2. Закон о пољопривреди Републике Српске („СГ РС“, број 70/06);
3. Закон о доприносима (“Службени Гласник РС” број 114 од 22.12.2017.год.);
4. Закон о здравственом осигурању (“Службени Гласник РС” број 18 од 16.07.1999.год. са измјенама и допунама);
5. Правилник о обрасцима захтјева за упис, промјену и брисање података у Регистру пољопривредних газдинстава и регистру корисника подстицајних средстава (“Службени Гласник РС” број 47 од 07.06.2013.год.);
6. Правилник о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села (“СГ РС” број 25 од 22.03.2018.год.);
7. Правилник о разврставању породичних пољопривредних газдинстава на комерцијална и некомерцијална породична пољопривредна газдинства;
8. Стратешки план руралног развоја Босне и Херцеговине 2018-2021;
9. Правилник о начину и условима подстицаја у пољопривредној производњи за 2018.годину (“Службени гласник Града Бијељина број 11/18);
10. Информација о реализацији јесење сјетве у 2017.години и припремама за прољетну сјетву у 2018.години (одјелење за пољопривреду Града Бијељина);
11. Анализа политике подстицања развоја пољопривреде и села у Републици Српској (Институт за економику пољопривреде и рурални развој-Пољопривредни факултет у Бања Луци);
12. Закон о обезбјеђењу и усмјеравању средстава за подстицање развоја пољопривреде и села (“Службени гласник РС” број 43/02, 106/09);
13. Стратегија развоја Града Бијељина 2014 – 2023.

Корисне адресе:

- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС (МПШВ РС) -
Тел. 051/338-415 е-mail: mps@mps.vladars.net;
- Ресор за пружање стручних услуга у пољопривреди (Одјел у Бијељини) -
Тел. 055/203-004; 055/210-878;
- Агенција за аграрна плаћања - Тел. 051/338-549; е-mail:
aaprs.info@mps.vladars.net;
- Пореска управа Републике Српске - Подручна јединица Бијељина, Тел.
055/225-660; 055/225-680;
- АПИФ Бијељина, Тел. 055/210-918; 055/211-182;
- Аграрни фонд Града Бијељина, Тел. 055/206-908.

ОБРАЗАЦ ПД 3110 ПРИЈАВЕ/ПРОМЈЕНЕ/ОДЈАВЕ ИНДИВИДУАЛНЕ УПЛАТЕ ДОПРИНОСА

Република Српска Министарство финансија Пореска управа	Образац ПД3110 Пријава/Промјена/Одјава индивидуалне уплате доприноса	Бар Код

Одјељак 1 - Основни подаци о индивидуалном уплатиоцу доприноса

1) ЈМБ (или ЛИБ за странце) ____	4) Врста пријаве ☐ пријава уплате доприноса ☐ одјава уплате доприноса	6) Датум подношења пријаве ____ / ____ /20 ____
2) Презиме и име:	5) Тип пријаве ☐ ОСНОВНА ☐ ИЗМИЈЕЊЕНА	7) Шифра општине пребивалишта ____
3) Адреса пребивалишта:	8) Телефон:	9) E-mail:

Одјељак 2 – Остали подаци о индивидуалном уплатиоцу доприноса

1 Презиме по рођењу/дјевојачко презиме		
2 Датум рођења	____	
3 Пол	Мушки: ☐	Женски: ☐
4 Контакт адреса (Уписати ако се разликује од пребивалишта)	Улица и број: Почт. број: ____ Мјесто: ____	
5 Стручна спрема	ДР	МР
	ВСС	ВШС
	ССС	Нюка
	ВКВ	КВ
	ПК	НК

Одјељак 3 – Подаци о основу уплате доприноса за индивидуалне уплатиоце

1 Датум пријаве/одјаве/промјене	____
2 Основ обавезе плаћања доприноса	____

Одјељак 4 – Подаци о основу уплате доприноса за добровољне уплатиоце доприноса

1 Датум пријаве/одјаве/промјене	____	
2 Рјешење Фонда ПИО	Број рјешења	
	Датум рјешења	____
	Коефицијент за уплату доприноса	

Одјељак 5 - Овјера

Подносилац пријаве

Овјера Пореске управе

Изваја: Под моралном, материјалном и кривичном одговорношћу, изјављујем да су сви унесени подаци у овој пријави потпуно тачни и вјеродостојни.	4) Датум пријема:
1) Презиме и име подносиоца:	5) Презиме и име пореског службеника:
2) Потпис подносиоца:	6) Потпис пореског службеника:
3) Датум:	

12. ПРИЛОГ БРОЈ 2

ПРИЈАВА/ОДЈАВА НА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ ЗА ОСИГУРАНО ЛИЦЕ

ФОНД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ		Пријава/Одјава на здравствено осигурање за осигурано лице		образц ПР-1
ПОСЛОВНИЦА/ЕКСПОЗИТУРА _____				□□□□
ВРСТА ОБРАСЦА* ☐ ПРИЈАВА ☐ ОДЈАВА		ЗА ОСИГУРАНО ЛИЦЕ - ЧЛАНА* ☐ ПОРОДИЦЕ ☐ ШИРЕ ПОРОДИЦЕ ☐ ПОЉОПРИВЕДНОГ ДОМАЋИНСТВА		
*стави ☒ поред одговарајућег				
I Подаци о осигуранику (носиоцу осигурања)				
а)	Презиме и име	в)	Општина пребивалишта □□□□	
б)	ЈМБ (или ЈМБ за странце) □□□□□□□□□□		Општина пријаве на осигурање □□□□	
II Подаци о осигураном лицу				
1	а)	Презиме и име	г)	Средство са осигураником
	б)	ЈМБ □□□□□□□□□□	д)	Пол ☐ М ☐ Ж
	в)	Адреса пребивалишта/боравка		
2	а)	Презиме и име	г)	Средство са осигураником
	б)	ЈМБ □□□□□□□□□□	д)	Пол ☐ М ☐ Ж
	в)	Адреса пребивалишта/боравка		
3	а)	Презиме и име	г)	Средство са осигураником
	б)	ЈМБ □□□□□□□□□□	д)	Пол ☐ М ☐ Ж
	в)	Адреса пребивалишта/боравка		
4	а)	Презиме и име	г)	Средство са осигураником
	б)	ЈМБ □□□□□□□□□□	д)	Пол ☐ М ☐ Ж
	в)	Адреса пребивалишта/боравка		
III Овјера				
Изјава: Под моралном, материјалном и кривичном одговорношћу, изјављујем да су сви унесени подаци у овој пријави потпуно тачни и вјеродостојни.			Датум стицања/престанка својства осигураног лица □□□□□□□□□□	
Датум пријаве □□□□/□□□□□□□□			Потпис овлашћеног радника Фонда	
а)	Потпис осигураника			М.П.
НАПОМЕНА: • Пријаву, промјену пријаве и одјаву на здравствено осигурање за осигурано лице, Фонду подноси осигураник лично, а према мјесту пријаве, односно пребивалишта осигураника. • Поред пријаве, подносилац је дужан доставити доказе из чл. 7-10 Правилника. • Затамљене рубрике попуњава Фонд.				

I. _____ рођен _____ године _____ са пребивалиштем у _____ улица _____, лична карта број _____ издана од стране МУП-а _____, а у вези остваривања права из здравственог осигурања, дајем :

ИЗЈАВУ ДА САМ ЧЛАН ПОЉОПРИВРЕДНОГ ДОМАЋИНСТВА

Под пуном моралном, материјалном и кривичном одговорношћу изјављујем да сам члан пољопривредног домаћинства, да се пољопривредном дјелатношћу бавим као главним занимањем, те да немам други основ за здравствено осигурање.

Име и презиме носиоца пољопривредног газдинства	сродство	ЈМБГ	број личне карте

Такође, изјављујем да сам упознат са чланом 13. и 14. Закона о здравственом осигурању ("Службени гласник Републике Српске", број: 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 17/08, 01/09 и 106/09), као и са члановима 7. и 10. Правилника о утврђивању својства осигураног лица, матичној евиденцији и здравственој књижици ("Службени гласник Републике Српске", број: 102/11, 40/12, 56/12 и 72/13), а који се односе на осигурање члана пољопривредног домаћинства.

Потпис члана пољопривредног газдинства

_____

Бијељина _____ 2015. године

Овјерено од стране надлежног органа
локалне самоуправе

_____

13. ПРИЛОГ БРОЈ 3

ПРИМЈЕР ВИРМАНСКОГ НАЛОГА ЗА УПЛАТУ ДОПРИНОСА ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ НЕКОМЕРЦИЈАЛНОГ ПОЉОПРИ- ВРЕДНОГ ГАЗДИНСТВА

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ,
АДРЕСА УПЛАТНОЦА

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ
МАРКО ЈОВИЋ
ПУЧИЊЕ, БИЈЕЛИНА

ЈМБГ
516209910000055687

УПЛАТА ДОПРИНОСА
ЗА ЗАР. ОСИГ.

Мјесец за који се врши уплата
БИЈЕЛИНА

Износ
=31,95 00

ЈМБГ
УПЛАТНОЦА

МЈЕСЕЦ ЗА
КОЈИ СЕ
ВРШИ УПЛАТА

Службено
бројче
121109591810861

Мјесец период
01/05/18
31/05/18

Општина
005

Број пословне
организације
9999999

Платна
квота
0000000000

ПРИМЈЕР ВИРМАНСКОГ НАЛОГА ЗА УПЛАТУ ДОПРИНОСА ЗА ПЕНЗИЈСКО-ИНВАЛИДСКО И ДОПРИНОСА ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ КОМЕРЦИЈАЛНОГ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ГАЗДИНСТВА

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ,
АДРЕСА УПЛАТНОЦА

Име и презиме: **МАРКО ЈОВИЋ ПУЧИЊЕ, БИЈЕЉИНА**

ЈМБГ: **5620990000055687**

Износ: **=47,92 00**

Примљив: **УПЛАТА ДОПРИНОСА ЗА ЗАР. ОСИГ.**

Мјесто одлучања: **БИЈЕЉИНА**

Мјесец и период: **01/05/18 до 31/05/18**

Мјесец за који се врши уплата: **МЈЕСЕЦ ЗА КОЈИ СЕ ВРШИ УПЛАТА**

Служба за укупне јавне приходе

Датум пријаве: **12/05/18**

Врста прихода: **712149**

Општина: **005**

Број пословне организације: **9999999**

Прош. на број: **0000000000**

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ,
АДРЕСА УПЛАТНОЦА

Име и презиме: **МАРКО ЈОВИЋ ПУЧИЊЕ, БИЈЕЉИНА**

ЈМБГ: **5620990000055687**

Износ: **=73,87 00**

Примљив: **БУЏЕТ РС**

Мјесто одлучања: **БИЈЕЉИНА**

Мјесец и период: **01/05/18 до 31/05/18**

Служба за укупне јавне приходе

Датум пријаве: **12/05/18**

Врста прихода: **712129**

Општина: **005**

Број пословне организације: **9999999**

Прош. на број: **0000000000**

